

Az igazi indíttatás

Zenés istentisztelettel nyitották meg a reformáció hónapját a Deák téren

Isten és embertársaink szeretete nem olthatja ki, nem relativizálhatja egymást – mondta *Bogárdi Szabó István*, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke a reformáció hónapját megnyitó múlt csütörtöki istentiszteleten.

A járókelők és a turisták nagy érdeklődése övezte a reformáció hónapjának országos nyitó istentisztelete előtt felcsendülő térzenét és harangjátékot. A kamerák és okostelefonok kereszttüzeben a Bocskai István Református Oktatási Köz-

pont Egressy Béni Művészeti Középiskolájának – *Tóth Tamás* vezénnyelte – fúvószenekara vezette fel az ünnepi alkalmat október 1-jén Budapesten, a Deák téri evangélikus templom lépcsőjénél.

► Folytatás a 4. oldalon

Megújuló istendicséret ► 7. oldal
Krisztus példája útba igazít ► 8. oldal
Teremtés heti záró istentisztelet ► 9. oldal
Ökumenikus női területi találkozó ► 9. oldal
Tudd, kik a barátaid! ► 11. oldal
Gyümölcsöző templomkert ► 13. oldal

„Félek
hinni
valamiben”
► 10. oldal

Hova vezet a damaszkuszi út?

■ PRÖHLE GERGELY

Az elmúlt hetekben egyházunk országos központjában szinte egymásnak adták a kilincset a különböző nemzetközi egyházi szervezetek delegációi. Az Egyházak Világtanácsa, a Lutheránus Világszövetség képviselőinek vagy akár *Heinrich Bedford-Strohm*nak, a német evangélikusok elnök-püspökének a látogatása persze inkább a menekültválságról, s nem a számunkra oly kedves – és egyébként minden figyelmet megérdemlő – magyarországi lutheránus diaszpóra helyzetéről, állapotáról szólt. Vagy talán mégis?

Sokszor hallani értetlenkedő hangokat azzal kapcsolatban, hogy miért is kell annyit foglalkozni a nemzetközi kapcsolatokkal, hiszen a világméretű folyamatokat befolyásolni úgysem tudjuk, a „külföld” értetlenségét a mi sajátosan magyar viszonyaink iránt pedig nem tudjuk megváltoztatni. Igaz ez a világi közegben, de talán még inkább igaz az egyházban, ahol – egyébként okkal – a hitélet és a mindennapi feladatok többsége a gyülekezetre, egy jól áttekinthető közösségre korlátozódik.

A szembeállítás akkor válik igazán veszélyessé, amikor a világlátott kisebbség provincializmussal vádolja a „röghöz kötött” többséget, vagy éppen fordítva: a „való élet ismerői” urizálással vádolják a nemzetközi kapcsolatok érdekében tüsténkedőket.

A 2015. év megmutatta, hogy e gyakran mesterségesen is gerjesztett ellentét valójában mennyire mondavacsinált. A migránsok, menekültek tömegeinek megjelenése Magyarországon és Európában mindenki számára világossá tette, hogy a világpolitika bármikor megjelenhet többé-kevésbé békésnek hitt közvetlen környezetünkben is – és nem csak a televízió képernyőjén.

Érthető, ha a fejlemények láttán különböző érzések, indulatok kavarnak mindnyájunkban. Az is természetes, hogy egyszerre imádkozunk a valóban segítségre szoruló háborús menekültért és a gyülekezetünkhöz tartozó, épp a déli határszakaszon szolgálatot teljesítő rendőrről.

A keresztény közösséghez egyvalami lenne méltatlan: a félelem. A félelem megeszi a lelket – ahogy *Fassbinder* híres filmjének címe mondja, de ha ez esetleg túlzás is, az bizonyos, hogy gyakran tehetetlenséghez, rossz reakciókhoz vezet.

Az elmúlt hónapok tanulsága, hogy – köszönet érte elsősorban a diakóniai munkaágnak – egyházunk a legsúlyosabb helyzetben, a leghangosabb politikai összecsapások és a hazai egyházakat ért vádaskodások közepette is képes nem hivalkodva, kérkedve, hanem csendben, módszeresen, bátran s valóban elhivatva dolgozni a menekültéért – anélkül, hogy elfelejtené lehetőségeink korlátait s persze az egyház életének mindennapi valóságát.

Ezt állapították meg egyébként külföldi látogatóink is. A velük való beszélgetésekből világosan kiderült: korántsem igaz az, hogy ne lehetne megváltoztatni a Magyarországgal kapcsolatos, a nemzetközi sajtóban sajnos közkeletű hamis elképzeléseket, a tőlük kapott bátorítás ugyanakkor annak jele, hogy nekünk, a „diaszpórában” élő magyarországi evangélikusoknak is megvan a felelősségünk, feladatunk a világméretű folyamatok kezelésében, a problémák enyhítésében. S noha vendégeink elsősorban a menekültválság miatt érkeztek, meg-

„A keresztény közösséghez egyvalami lenne méltatlan: a félelem. A félelem megeszi a lelket...”

kockáztatom, hogy nagyon pozitív képet kaptak evangélikus közösségünk állapotáról.

De hát hol is kapcsolódhatna össze jobban a keresztény hit által százmilliókat összekötő, világméretű felelősség a közel ötszáz éve az anyanyelvén Bibliát olvasó ember helyhez kötött tettekrevalóságával, mint az evangélikus egyházban? Erről szólt az evangélikus presbiterek országos találkozója is, és erről fog szólni – immáron műhelymunkaszerűen – a felügyelők november 6-án kezdődő országos összejövetele is.

Hová vezet a damaszkuszi út? – szól a találkozó címe, nem véletlenül számos áthallással. Szó fog ugyanis esni – igaz, ezúttal csak röviden – a Szíriában és térségében zajló folyamatokról, de ami a legfontosabb: az egyház, a gyülekezetek, a keresztény közösség tagjainak életét, nehézségeit, örömeit oly jól ismerő Pál apostolt fogjuk segítségül hívni, hogy a ciklus közepén érdemben beszéljünk a 2018-ig elvégzendő feladatokról. A zsinati elnökség előadásában hallunk majd az egyházszervezet átalakításának lehetőségeiről, az intézmények közötti együttműködés feltételeinek javításáról.

A felügyelők körében megszokott nyíltsággal szeretnénk megvitatni mindazon kérdéseket, amelyekről azt gondoljuk, hogy a jövőben döntően befolyásolják majd gyülekezeiteink, egyházunk életét – különösen helyi tettekrevalóságát, cselekvőképességét. A szemünk előtt zajló világméretű folyamatok, a Damaszkuszról – és tágabb környékéről – Európa felé vezető úton elindult tömeg láttán talán nem tévedünk, ha azt mondjuk: erre egyre nagyobb szükség lesz.

A szerző egyházunk országos felügyelője, az Emberi Erőforrások Minisztériumának helyettes államtitkára

Nyilatkozatot adtak ki az LVSZ európai alelnökei

► Hazánkban találkoztak a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) európai régióinak alelnökei. Az egyházi vezetők október 3-án közös nyilatkozatot adtak ki, amelyben megfogalmazták álláspontjukat a menekültkérdésről. Alább a nyilatkozat fordítását adjuk közre.

A menekültkérdés nagy kihívást jelent számunkra, melynek hatása napjainkban és valószínűleg a következő években is érezhető lesz.

Mi, a Lutheránus Világszövetség európai régióinak alelnökei azért gyűltünk össze Budapesten, hogy köszönetet mondjunk a Magyarországi Evangélikus Egyház fáradozásaiért, és támogassuk abban, hogy Magyarországon is lehetőség legyen menekültek ésszerű mértékben történő fogadására. Különösen fontosnak tartjuk az Evangélikus Diakónia krízishelyzetben végzett munkáját. Bátorítunk minden evangélikus egyházat, hogy erejükhez mérten vállaljanak részt az érkező menekültek keresztényi befogadásában.

Európai evangélikus egyházainknak körülbelül negyvenmillió tagja van. Egy hetvenkétféle evangélikus világközösség részei vagyunk, mely követi Jézus útmutatását: „...valahányszor megtették ezeket akár csak eggyel is az én legkisebb testvéreim közül, velem tették meg.” (Mt 25,40)

Ezt a feladatot összeurópaiként értelmezzük, és bátorítunk minden európai kormányt arra, hogy feladatukat közösen végezzék. Hálásak vagyunk azoknak az országoknak,

Közös nyilatkozat

amelyek Jordániához, Libanonhoz és Törökországhoz hasonlóan óriási erőfeszítéseket vállaltak.

A nyitott európai határokkal kapcsolatos szerteágazó tapasztalatok ma – éppen huszonöt évvel azután, hogy megszűnt a német és az európai megosztottság – arra készítetnek minket, hogy felelősen cselekedjünk a mélyreható szakadások elkerülése érdekében. A kerítések és falak nem alkalmasak arra, hogy elősegítsék az emberek egymás mellett élését.

Minden európai országtól elvárjuk, hogy fogadja be a menekülteket, és találja meg a közös feladat hosszú távú megoldásának útjait.

A menekültekről való gondoskodás a kezdetektől fogva meghatározta a Lutheránus Világszövetség munkáját. Evangélikus egyházaként együttműködünk és segítünk abban, hogy békés és lehetőség szerint igazságos életviszonyok alakulhassanak ki.

Ezért szeretnénk még jobban megerősíteni a hozzánk érkezők támogatását. A Lutheránus Világszövetség jelenleg világviszonylatban több mint kétmillió menekültet támogat. Az evangélikus egyhá-

zak idén több mint kétszázmillió eurót fordítanak a menekültek segélyezésére. Az anyagi segítség mellett mindenekelőtt élelmiszert, lakóteret, takarókat és fűtést biztosítunk a téli időszakban. Különösen fontos, hogy kezünket üdvözlésre nyújtjuk ki.

Kérjük a menekültek érintett származási országait, hogy kezdeményezzenek béketárgyalásokat, és teremtsenek biztonságos életkörülményeket. Emlékeztjük ezeket az országoknak a vezetőit és irányítóit Isten és az emberek előtti felelősségükre, és felhívjuk őket arra, hogy tegyenek meg mindent azért, hogy senkinek ne kelljen elhagynia a hazáját. A nemzetközi közösséget felhívjuk arra, hogy ennek érdekében tegyen felelős lépéseket.

HELGA HAUGLAND BYFUGLIEN,
a Norvég Egyház püspöke,
az észak-európai régió alelnöke
DR. FABINY TAMÁS,
a Magyarországi Evangélikus Egyház püspöke,
a kelet-európai régió alelnöke
DR. H. C. FRANK OTFRIED JULY,
a Württembergi Protestáns Tartományi Egyház püspöke,
a nyugat-európai régió alelnöke

Fordítás: Horváth-Bolla Zsuzsanna

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked azért, hogy Fiadban felvállaltad az emberiség kereszt-jét. Köszönjük, hogy Jézus magára vette mindannyiunk életének terhét, és halálig menően harcolt értünk. Köszönjük neked, hogy benne olyan mesterünk lehet, aki nem egyszerűen csak irányt mutat, hanem a legvégsőig elkísér és vezet bennünket, és amit mi képtelenek vagyunk elérni, azt egyedül is megvívja értünk. Ő biztatott bennünket, hogy bizalommal tárjuk eléd könyörgésünket.

[Lektor:] Kérünk téged egyházadért. Add, hogy az élet sűrűjében járva ne veszítse el azt az ízt, amelyet neki adottál. Ne engedd, hogy az erőtlenül múltba révedés vagy a megfelelési kényszer vezesse tetteit, szavait, életét. Kegyelmesen térítsd vissza újra és újra arra az útra, amelyre te elhívtad és összegyűjtötted. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Kérünk ezért az országért, amelyben élünk. Ne engedd, hogy egymásnak feszülő indulataink tönkretegyék azokat a lehetőségeket, amelyeket nekünk is megadtál. Kérünk, segíts, hogy közös sorsunk legfontosabb kérdéseiben tudjunk ösztintén, nyitottan párbeszédet folytatni egymással. Adj bölcsességet és jóakaratot azoknak, akik tehetnek azért, hogy közéletünkben visszaszoruljon a gyűlölködés, a vádaskodás. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Kérünk sok sebből vérző földünkért. Te szabj határt az emberi felelőtlenségnek, közönynek és rombolásnak, amelyekkel tönkretesszük teremtett világodat. Kérünk, munkáld bennünk a törekvést, hogy az utánunk jövő generációknak is hagyjunk a föld, a levegő, a víz, az élelem tisztaságából. Ne engedd, hogy kizárólag az olcsóság és a kényelem határozza meg azt, ahogyan élünk nekünk ajándékozott javaiddal. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Kérünk téged minden szenvedőért. Azokért, akik tehetetlenül vergődnek életük terhe alatt, akiket elhagytak, megcsaltak, akiket kínoznak. Te látod, hogy mennyi szenvedést tudunk okozni egymásnak. Add, hogy tudjuk szeretni a mellettünk élő embereket, akik teremtettségük és megváltottságuk okán testvéreink, még akkor is, ha olykor oly nehéz elviselni őket. Kérünk, te légy a betegek, a megkeseredettek, a reményvesztettek lelkének orvosa. Szólítsd meg őket is életet adó szavaddal. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Végül könyörgünk önmagunkért. Ne engedd megszoknunk ajándékaidat, amelyeket hitünkben adottál nekünk. Tölts el újra bennünket az első szeretet melegével, hogy tetteinkben, szavainkban, gondolatainkban téged dicsőítsunk, és eszközei legyünk mindeneket üdvözíteni akaró kegyelmednek Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 19. VASÁRNAP – EF 4,17–28

Ő helyett új

Előtte – utána. Fodrászatok kirakataiban gyakran látható egy-egy kép *Előtte – utána* felirattal. Ugyanaz a személy, de a különbség óriási. Egy átlagos kinézetű ember, akiből vonzó szépség válhat. Csak jöjjön be hozzánk, majd mi megszépítjük! Ez nem csak ígélet, hiszen bámulatos, mire képes egy jó fodrász, s ha elég gyakran élünk a felkínált lehetőséggel, akkor állandósulhat a tetszetős külső. Volt egy ember, hajléktalan, alkoholista. Sokan ismerték, és segítették is egy kis alamizsnával. Aztán valaki rábeszélte egy alkoholbetegeket segítő csendeshéten való részvételre. Megismerte Krisztust, és megszabadult. Kis szobájában ma már rendszeresen együtt imádkozik az Úrban kapott testvéreivel. S mindig elmondja, Isten kegyelméből milyen volt, és milyen lett.

Vannak emberek, akik kereszténynek vallják magukat. Elhagyták a pogány szokásokat, levetették az óemberüket, és felöltötték az új embert, aki Isten tetszése szerint valóságos igazságban és szentségben teremtetett. Hatalmas változás, amely valóságos, látható.

Éljünk Istennek tetsző életet! A mai igében Pál apostol arra figyelmezteti az Efezusban élő keresztényeket, hogy a hívő ember életének különböznie kell a nem hívők életétől. Aki nem törődik Istennel, sok mindent megenged(het) magának, hiszen nem az Úr törvényéhez, hanem saját elgondolásaihoz és érdekeihez igazodik. Lehet hiábavaló a gondolkodása, kemény a szíve, tompa az erkölcsi érzéke, motiválhatja tetteit a gátlástalan nyereségvágy. Átgázolhat

bárkin és bármin, és igazolhatja tetteit azzal, hogy ilyen a világ, ez csupán üzlet, vagy hogy joga van hozzá, hogy úgy éljen, ahogy akar. Megteheti, és akár egész életén át figyelmen kívül hagyhatja a tényt: ha másként élne, más lenne ez a világ.

Az persze más kérdés, hogy Isten mit gondol erről az életfelfogásról! Keresztényként más mércéhez igazodhatunk, az Isten szerintihez. Nem azért, mert Isten ígéje korlátozni akar személyes szabadságunk-

ban, hanem azért, mert a helyes mederbe szeretné terelni az életünket, és ő tudja igazán, mi válik javunkra. Isten nagyon szeret, és jót akar nekünk; bízunk kell benne, és követnünk kell az ő útmutatását.

Krisztus eljött közénk, vállalta emberi sorsunkat, és kereszthalálával kiutat kínált a bűnökből. Ha komolyan vesszük értünk hozott áldozatát, akkor ez kötelez bennünket a változásra, megújulásra. Arra, hogy levessük az óembert, és felöltsük az újat.

Legyen változás! Az igehirdetés alapigéje az elméleti alapozás után gyakorlati példákkal is segít. Gondoljunk csak arra, melyek azok a bűnök, amelyek jelen vannak mindennapjainkban, és megmérgezik kapcsolatainkat! Hazugság, harag, lopás! S mielőtt felháborodottan tiltakoznánk,

hogy minket ilyenekkel ne vádoljon senki, vegyük figyelembe: Pál apostol az efezusi gyülekezetnek címezi ezeket a sorokat. Nem az Isten nélkül élő pogányoknak, hanem a Krisztusban hívő keresztényeknek írja, hogy ezektől a bűnöktől meg kell válniuk.

„...vessétek le a hazugságot, és mondjátok igazat, mindenki a felebarátjának, mivelhogy tagjai vagyunk egymásnak.” (25. vers) Nagy kísértés a hazugság bűne. Nem hazudunk, csak néha füllenünk. Csak kicsit

A VASÁRNAP IGÉJE

megszépítjük a történeteket, hogy jobb színben tüntessük fel magunkat. Az igazságnak csak egy részét mondjuk el, mintha jogunk lenne visszatanítani bizonyos információkat... Jó lenne, ha ilyenkor eszünkbe jutna: Isten gyermekei vagyunk, egy testnek a tagjai, s ami érinti az egyik tagot, az bizony hatással van az egész test működésére.

„Haragudhattok, de ne vétkezzetek: a nap ne menjen le haragotokkal, helyet se adjatok az ördögnek.” (26–27. vers) A harag sokszor indulatból, sértettségből fakad, mert önző érdekeink vezérelnek. Olykor pedig a kialakult helyzet, a szokássá vált bűnök miatt vagyunk dühösek... Jó lenne minden este számba venni: indulatainkkal, rendezetlen dolgainkkal nem adtunk-e szállást szívünkben, ottho-nunkban egy hívatlan, mindig ajtónk előtt leselkedő „vendégnek”?

Dicsőítünk téged!

► **Cantate** rovatunk mostani témája Isten dicsérete és a hálaadás. A **Szentháromság ünnepe** utáni **19. vasárnapon, az őszi aratási-betakarítási hálaadó ünnepségek idején leginkább a Gloria** eleje („Dicsőítünk téged! Áldunk téged! Imádunk téged! Magasztalunk téged! Hálát adunk néked nagy dicsőségedért!”) fejezi ki a hálát mindazért a jóért, amelyet Istentől kaptunk. Három, mára kiválasztott gyülekezeti énekünk csupán válogatás, hogyan is beszélheti el hálátelt szívünk ezt az ujjongást.

Énekeskönyvünk első dicséretét, a *Jer dicsérjük Istent* (EÉ 40) korálát *Martin Rinckart* (1586–1649) verselte meg *Nun danket alle Gott* (EG 321) kezdettel. Nyomatásban először 1636-ban jelent meg. Rinckart egy későbbi kiadásban említi, hogy a hálaének 1630-ban keletkezett a *Confessio Augustana* (Ágostai hitvallás) centenáriumi ünnepségére.

A lelkész-költő a Biblia egy apokrif iratából – amelyet *Luther Vulgátán* alapuló bibliafordításában is megtalálunk – három verset szedett rímbe, így az ének három verszaka *Sirák fia könyve* 50. fejezetének 24–26. verse, Simon főpap áldozati adománya fölött mondott dicséret Istennek. A bibliai idézetek megverse-lését Rinckart paródiának hívta.

A 17. században kedvelt strófaformához – a13 (6 + 7), a13 (6 + 7), b12 (6 + 6), b12 (6 + 6) – *Johann Crüger* (1598–1662) írt dallamot; ez 1647-ben jelent meg a német nyelvterület 17. századi legjelentősebb énekeskönyvében, Crüger *Praxis pietatis melica* című gyűjteményében. Az ének harmadik strófája mostani énekeskönyvünk 5. énekverses rendjében *Gloria Patriként* is használatos.

Az *Áldjad, én lelkem, a dicsőség örök Királyát!* (EÉ 57) korálunk eredetijét – *Lobe den Herren den mäch-*

tigen König der Ehren! (EG 317) – *Joachim Neander* (1650–1680) református prédikátor írta a 103. zsoltár alapján; az ének mottójául a zsoltár első versének első pár szavát használta fel. Talán az egész kereszténység legelterjedtebb, legismertebb éneke lett.

A korán elhunyt lelkipásztor a 17. század egyik legnagyobb gyülekezeti énekköltője, a pietizmus vezető egyénisége. Halálának évében, 1680-ban jelent meg hálaadó énekeinek gyűjteménye. A *Lobe den Herren* dallamát Neander egy húsz évvel azelőtt megjelent gyűjteményből vette át (*Ahas-verus Fritsch Hastu denn, Jesu, dein Angesicht gänzlich verborgen* kezdetű éneke). Annak rendhagyó (a14, a14, b4, b7, a8), rejtett ötsoros strófaformájára korrektül ráillesztette saját hálaénekét.

Neander neve máshonnan is ismerősen csenghet, hiszen gyakran prédikált a Düsseldorf melletti Düsseldorf-patak szorosánál, s az ott lévő barlangot hamarosan Neander-barlangnak hívták. A 19. században pedig a szoros a Neander-völgy nevet kapta, az itt megtalált csontvázdarabokból pedig Neander-völgyi ősemberre következtettek. Talán a természet adta lehetőség, a visszhangeffektus köszön vissza ebben az énekben.

Összesen öt versszakát *Zábrák Dénes* (1852–1913) evangélikus lelkész fordította magyarra, a biblikus kifejezéseket pedig a mai egyházi életnek megfelelően mással cserélte fel. Az 1911-es énekeskönyvben az egyetemes liturgikus rendben a szentháromsági vasárnapok istentiszteleti rendjébe is felvették az ének 1. és 5. versszakából összegyűrt szöveget.

Lássunk most egy strófát a 18. századi fordításból is. „Dicsérd az Urat, ki mindent oly szépen vezérel, / Az tégedet sas szárnyain olyan bátran visel, / Ki segített, / Amint te-néked tetszett, / Hát erről nem emlékezel?” (*Új zengedező mennyei kar*, 1743, 500., 2. versszak)

Harmadik énekünk az *Adjunk hálát az Úrnak* (EÉ 336). Eredetijét, a *Nun laßt uns Gott dem Herrent* (EG 320) *Ludwig Helmbold* lelkész és énekköltő (1532–1598) írta 1575-ben Mühlhausenben. Eredetileg evés utáni köszönőimának szánta, s ezzel ő teremtette meg a hálaadás műfaját. Egyszerű, jambikus strófafelépítéséhez – a7, a7, b7, b7 – *Nikolaus Sel-necker* (1530–1592) reformátor és énekköltő komponált dallamot, amely egy 1587-ben kiadott gyűjteményében jelent meg. Más formában viszont már korábban is ismert volt, eddigi kutatások szerint 1575-ös változata a legrégebbi. Alighanem ezt a régebbi formát alakította át a már említett Johann Crüger a ma ismert változattá. A műfajt, metrumot és dallamot *Paul Gerhardt* (1607–1676) is átvette, a német énekeskönyvben máig megtalálható a *Nun laßt uns gehn und treten* (EG 58) kezdetű korál az óév estéjére.

„A tolvaj többé ne lopjon, hanem inkább dolgozzék, és saját keze munkájával szerezze meg a javakat, hogy legyen mit adnia a szűkölködőknek.” (28. vers) Elhozunk dolgokat a munkahelyünkről, csak egy részét valljuk be a jövedelmünknek, nem vigyázunk a természeti erőforrásokra, nyugodt szívvel elveszszük, használjuk azt is, ami nem a miénk... Jó lenne, ha megfordulna az irány, s nemcsak gyűjteni, de adni is tudnánk!

A megújulás lehetősége valódi. Bárcsak olyan könnyű lenne szabadulni a bűnöktől, amilyen könnyedén ezt Pál apostol írja: eddig tetted, ezután ne tedd! Bárcsak tényleg olyan lenne ez, mint az öltözködés: le-dobjuk a piszkos ruhát, és magunkra kapjuk a tisztát! Bárcsak ne kelle-ne újra és újra megtapasztalnunk, hogy elbuktunk a bűnökkel való napi küzdelemben! Miért buzdít az ige megújulásra, ha ez lehetetlen feladat számunkra?

Fontos felismernünk: a megújulás Isten ajándéka. Bármennyire is igyekszünk, a magunk erejéből nem leszünk képesek Isten ígéje szerint élni. Mégis felölthetjük az új embert, és megújulhatunk lelkünkben és elménkben, hiszen az Úr Jézus a mi Megváltónk. Ő segít abban, hogy bűneink ellen harcoljunk, a szeretetben növekedjünk, és a hitben megálljunk. S hogy ez valóban tartós, életre szóló megújulás legyen, annak egyetlen titka az, ha Krisztus bennünk él, és naponta kezelésbe vesz bennünket. Nemcsak külsőleg, „frizuraigazítás-ra”, hanem belülről, szívet-lelket átjárva.

■ HULEJ ENIKÓ

Imádkozzunk! Urunk, érezzük azt, milyen nagy szükségünk van a meg-újulásra! Kérünk, segíts, hogy tetszé-sed szerint éljünk! Amen.

CANTATE

Helmbold versét magyarra *Payr Sándor* lelkész és kutató (1861–1938) fordította az eredeti szöveg figyelembevételével, így lehetséges, hogy – míg a legtöbb éneknél a német énekeskönyv jóval több versszakot tartalmaz, mint a magyar – a német hat versszak helyett énekeskönyvünk nyolc strófát közöl.

A három éneket, illetve annak fő mondanivalóját a 19. századi nagy evangélikus zeneszerző, *Felix Mendelssohn Bartholdy* (1809–1847) egye-sítette 2. szimfóniájában (valójában szimfónikantátájában, op. 52), a *Lob-gesangban*, amelyet 1840-ben írt *Johannes Gutenberg* emlékére, a könyv-nyomtatás feltalálásának négyszázadik évfordulójára. Mendelssohn leginkább azért volt hálás Gutenbergnek, mert találmánya a Biblia sokszorosí-tását is lehetővé tette, s ezzel lezárta a „sötét középkor” tudatlanságát. Művében dicsérő-hálaadó zsoltárok mellett (köztük a 103. is szerepel) a kórus ajkán külön tételben csendül fel a *Nun danket alle Gott* korál.

Hálát adni mindig van okunk: az aratásért, az elmúlt időszak esküvői dömpingjéért, de akár a tanévkezdé-sért is, amikor a gyermekek körében egyre terjed az örömhír, s a nyári szünidő és nyaralások után mi is intenzívebben figyelhetünk befelé.

„Áldjad, lelkem, az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét!” (Zsolt 103,1) ■ HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGYI

Norvég esperes vendégek

Ingeborg Midttomme püspök asszony vezetésével szeptember 28. és október 2. között Magyarországra látogattak a Norvég Egyház Morei Egyházkerületének esperesei. A vendéglátó Fabiny Tamás püspök, illetve az Északi Evangélikus Egyházkerület volt, amely 2008 óta ápol testvérkapcsolatokat norvég partnerével. A norvég delegációnak alkalma nyílt megismerni egyházunknak a Sarepta-szeretetotthonban és a menekültek megsegítése érdekében foly-

tatott diakóniai munkáját, megbeszélést folytatni Tove Skarstein magyarországi norvég nagykövettel, megtekinteni a jelenleg a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában őrzött Luther-végrendeletet és meglátogatni a budavári evangélikus gyülekezetet is. (A két testvér-egyházkerület életében kiemelt jelentőségű találkozási pont az Evangélikus Életben hamarosan bővebben is beszámolunk.)

■ BALICZA MÁTÉ felvétele

Ötszáz éve reformáció

Dióhéjban a legfontosabb tudnivalók a hitújításról

„Könyvtárnyi irodalom dolgozta fel az elmúlt évszázadokban, hogy a keresztény egyház középkori deformációira válaszul 1517-ben elsőprő lendülettel érkező lutheri reformáció az egyház megújításán messze túlmutatva miként változtatta meg Európát” – írja Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) által kiadott kis kötetben, amely a zsrnalisztaszervezet október 17-i budapesti konferenciájának háttéranyagaként szolgál.

A két szerző – Faggyas Sándor szerkesztő-újságíró és Korányi András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora – célja nem az volt, hogy világra szóló újdonsággal gyarapítsa az államtitkár által említett tudományos gyűjteményt, hanem hogy tömören összefoglalja azokat a tudnivalókat, amelyekkel magyarként és európaiként mindenkinek tisztában kell lennie.

A hetvenöt oldalas kiadványban fogalomtárat, részletes történeti áttekintést, reformátori életrajzokat

és idézetgyűjteményt talál az olvasó. A szerzők nem kerültek meg a kényes kérdéseket sem, külön fejezet szól Luther és Kálvin „árnyékáról”: a német reformátor esetében a zsidósághoz való viszonyulásáról, a svájci hitújítónál a Szervét Mihály megégetésében viselt felelősségéről.

Ahogy a fenti államtitkári gondolat is megállapítja: a reformáció megváltoztatta Európát. De pontosan mit is adott neki? E kérdésre keresi majd a választ a Prúsz október 17-i budapesti nyilvános tanácskozása, amelyet a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karának dísztermében tartanak 9 és 17 óra között.

A konferencián előadást tart Fábri György társadalomtudós, az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelője, Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, Hafenscher Károly, a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Zsinatának lelkeszi elnöke, az állami Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa, Pröhle Gergely, az MEE országos felügyelője, helyettes ál-

lamtitkár, Sepsi Enikő, a Károli-egyetem bölcsészkarának dékánja, Steinbach József református püspök és Tökécski László történész.

A szervezők ebédre is vendégül látják az érdeklődőket, ezért a részvételi szándék előzetes jelzését kéri a prusz@lutheran.hu címen vagy a +36-20/824-9657-es telefonszámon.

■ K. S.

Új lelkész a bécsi magyar gyülekezetben

„Erős vár a mi Istenünk!” – ezzel a hamisítatlan evangélikus köszöntéssel fogad a Bécs VII. kerületében található evangélikus templom kapujában a református lelkész, karján Luther-kabáttal. Hogy is van ez? Már is elmesélem, de előbb vázolnom kell a hátteret.

Az osztrák evangélikus egyház a maga történelmét és jelenlegi méreteit illetően sok szempontból hasonlít a mi egyházunkra. Luther tanai ott is, akárcsak nálunk, igen gyorsan elterjedtek, ám az ellenreformáció erőszakossága viszonylag gyors visszarendeződést eredményezett. Jellemző például, hogy 1731-ben csak Salzburgtól húszezer evangélikust úztek el. A protestantizmus sok területen szinte csak amolyan földalatti mozgalomként maradhatott meg.

Az 1781-es türelmi rendelet hozta vissza – jöllehet még nem teljes mértékben – a szabad vallásgyakorlás lehetőségét. Ekkor derült ki, hogy milyen

ugyanakkor midkétfajta gyülekezeteknek megvan a sajátos arculatuk. Lényegesen több az ágostai hitvallású evangélikus lelkész és közösség.

A két egyháztest között van átjárás, így jogilag arra is van lehetőség, hogy egy – a mi szóhasználatunkkal – evangélikus gyülekezetbe református lelkész kerüljön. Ez történt 2015. szeptember 27-én, ugyanis az osztrák egyházvezetés küldésére a református teológiát végzett Juhász Réka lett a gyülekezet lelkésze.

Szociológiailag rendkívül izgalmas a bécsi magyar evangélikusság összetétele. Még élnek némelyek, akik a II. világháború alatt kerültek az osztrák fővárosba, azután itt vannak a talán legnagyobb tömböt jelentő 1956-osok, illetve azok, akik a rendszerváltás előtt érkeztek – a korabeli magyar szóhasználattal disszidensként – Bécsbe. A nyolcvanas évek végén különösen sokan jöttek Erdélyből, de aztán a Kárpát-med-

A rendkívül energikus Szépfalusi lelki munka mellett hatalmas kultúraszervező tevékenységbe is fogott: megalkototta és 2000-ben bekövetkezett hirtelen haláláig működtette a Bornemisza Péter Társaságot. A belvárosi Capistrangassében tartott kulturális alkalmak, irodalmi felolvasóestek Európa-szerte ismertté váltak, hiszen számos alkalommal fogadtak olyan kiváló művészeket, mint Sütő András, Kányádi Sándor, Jókai Anna vagy Csoóri Sándor. Az egyesület célja a hollandiai Mikes Kelemen vagy a londoni Szepsi Csongor Körhöz, illetve a párizsi magyar kulturális szervezetekhez hasonlóan az emigráció szellemi életének szervezése és a nemzet határon átvéelő egységének ápolása volt.

Szépfalusi István halála után immár nem volt természetes a magyar gyülekezet és a kulturális egyesület szerves együttműködése. Az istentiszteletek megtartására hamarosan az akkor ösztöndíjasként Bécsben tanuló Solymár Mónika evangélikus lelkész kapott megbízást. A gyülekezet felügyelője a nyolcvanas évek óta Bécsben élő Andorka Rudolf lett.

Ő annak idején maga is menekültként érkezett Ausztriába, és baráti tanácsra már megérkezése napján jelentkezett a helyi magyar közösségben. Két napra rá pedig már a gyülekezet és az egyesület újságját csomagolta, vagyis hamar befogadó közösségre talált. Idővel az osztrák evangélikus egyház hozzájárult ahhoz, hogy az ő jogilag bejegyzett közösségük legyen a bécsi magyar evangélikusság gyülekezete, így az őriszigetivel együtt már két magyar gyülekezete van az egyháznak.

A gyülekezet jogi megalakulására 2003. február 21-én, a presbitérium beiktatására pedig 2004. december 5-én került sor. Közül tíz év után üresedett meg a lelkeszi állás, miután Solymár Mónika a bécsi teológiai fakultás és az egyházi pedagógiai főiskola munkatársa lett. Ezt követően két éven át Fónyad Pál nyugdíjas lelkész szolgált helyettesként a gyülekezetben.

Így jutottunk el az említett szeptemberi vasárnaphoz, amikor is Michael Bünker evangélikus püspökkel közösen beiktattuk a gyülekezet új lelkészét. Korántsem természetes, hogy egy ilyen alkalmon két püspök is jelen van, de Juhász Réka eddigi pá-

lyaútása sem tekinthető szokványosnak.

Az 1984-es születésű lelkész nő a dunántúli Héregben nőtt fel, ott is kapta az indítást a lelkeszi szolgálatra. Pápan teológiát, Budapesten pedig történelmet tanult. Egy idő után a Németországi Protestáns Egyház (EKD) támogatásával erlangeni ösztöndíjat kapott. Ez a Nürnberg melletti egyetemi város a lutheri teológia egyik fellegvárának tekinthető, ahol a hazai evangélikusság körében fogalomnak számító Martin-Luther-Bund is mű-

ködik. E diaszpóraszervezet kollégiumában Réka egy szíriai keresztény fiatalember személyében ismerte meg leendő férjét, akit aztán további feladatai Bécsbe szólítottak.

A lelkesző előbb egy itteni református (HB) gyülekezetben kapott beosztást, majd az osztrák egyházvezetés – a mi egyházunk, valamint a magyar gyülekezet egyetértésével – a magyar AB gyülekezetbe küldte ki szolgálatra. Az Európai Protestáns Egyházak Közösségének (GEKE) főtitkári tisztségét is betöltő Bünker püspök joggal mondta, hogy ez amolyan igazi „leuenbergi” iktatás, hiszen az említett városhoz kötődő szerződés jogilag is lehetővé teszi evangélikusok és reformátusok szószerk- és úrvacsorai közösségét. Ugyanakkor a bécsi magyar gyülekezet evangélikus jellege miatt az egyházvezetés kiküldő irata arra kötelezi az új lelkészt, hogy – Luther-kabátban – az Ágostai hitvallás alapján végezze szolgálatát.

Külkapcsolatokért is felelős püspökként a jelöltet előzetesen levizsgáztattam egyházunk hitvallási ira-

ÉGTÁJOLÓ

tainak, valamint az evangélikus egyháztörténetnek és liturgiának az ismeretéből. Az eredményt örömmel teszem nyilvánossá: Réka nemcsak az ismereteiről adott magas színvonalon számot, de tanújelét adta mély hitének és szolgálatkészségének is. A szórványhelyzet ökumenikus adottságaira való tekintettel is jó szívvel járultam hozzá ahhoz, hogy ő legyen a bécsi magyar evangélikus gyülekezet lelkésze. Kértem, hogy konferenciák és továbbképzések, valamint az egyházi sajtó és egyéb lehetőségek keretében kapcsolódjon be egyházunk, illetve a Magyar Evangélikus Konferencia életébe.

Igehirdetésembe utaltam a lelkeszőnek egy osztrák gyülekezeti lapban tett nyilatkozatára, amely szerint ő mindig úton akar lenni az emberekhez és az emberekkel. Magam is vallom: mindkettőre szükség van. Egy vallási és etnikai szórványhelyzetben élő gyülekezet csakis úgy tartható össze, ha egyes tagjait pásztori szeretettel tartja számon, hozzájuk akár formabontó eszközökkel is utat talál a közösség vezetője. Ugyanakkor együtt is kell menni az emberekkel: kísérni őket életük bizonyos szakaszában, társukká lenni az úton. Akkor is, ha csak egy ösztöndíjas időszakról, akkor is, ha hosszú évtizedekről van szó.

Kérem az olvasót: ha bécsi vagy grazi magyar ismerőse van, hívja fel a figyelmét az evangélikus közösségekre, amelyekben történetesen református lelkész szolgál.

Búcsúzásként is így köszönünk egymásnak: „Erős vár a mi Istenünk!”

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

Juhász Réka beiktatása – Solymár Mónika, Fónyad Pál, Fabiny Tamás és Michael Bünker

sokan maradtak hűségesek hitükhöz az üldöztetés alatt is: egyszer csak hetvenezren álltak ki nyilvánosan az evangélikus egyház mellett. Ezt követően, akárcsak nálunk, sorra épülhettek a protestáns templomok, és az emberek nyíltan vállalhatták hitüket. Ausztriában ma valamivel több mint háromszázezer protestáns él. Az Ágostai hitvallást (németül: Augsburgisches Bekenntnis) követőket itt az egyszerűség kedvéért AB evangélikusoknak, a református Helvét hitvallás (Helvetisches Bekenntnis) híveit pedig HB evangélikusoknak nevezik. Érdekesség, hogy ez a két közösség egy szervezeti keretben működik,

ce egyéb magyarlakta területeiről is. Az elmúlt két évtizedben pedig egyre többen vannak, akik munkavállalási vagy tanulmányi céllal érkeznek Ausztriába, olykor csak néhány évre. Természetesen sok az ingázó is, akik hétvégén hazautaznak Magyarországra vagy éppen Szlovákiába.

Az Ausztriai Magyar Lelkigondozói Szolgálatot 1955-ös kitelepülése után kezdte el szervezni Szépfalusi István lelkész. A forradalmat követően sorra járta a menekülttáborokat, és az ott fellelt evangélikusokat az általános segítés mellett igyekezett a gyülekezetbe is meghívni. Bécs mellett Grazban is tartottak alkalmakat.

Az igazi indíttatás

► Folytatás az 1. oldalról

A magyarországi református, evangélikus, baptista, metodista és pünkösdi egyház egy-egy főpásztora mellett külföldi vendége is volt a reformáció hónapját megnyitó istentiszteletnek. Az esemény házigazdája, *Fabiny Tamás* evangélikus püspök mutatta be a Norvég Egyház püspök asszonyát, *Ingeborg Midttommét*, aki az Északi Evangélikus Egyházkerület mőrei testvér-egyházkerületéből érkezett.

Az egyesített baptista és református kórus, a *Lutheránia énekkar*, valamint a *Pesterzsébeti baptista ve-*

püspök. Kiemelte, hogy a keresztek gyakran csak az első parancsig jutnak, az Isten szeretetét. A migránsok tömegeire utalva is hangsúlyozta, hogy felebarátainkat távolról könnyen lehet szeretni, közelről már jóval nehezebb. De az emberek, a felebarátaink szeretete nélkül „a keresztény altruizmus meddő és üres lözung” lesz. Az igazi reformációs indíttatás, ha megértjük, hogy a két parancsolat összefügg, együtt érvényesül, e kettőben teljesül ki a legfőbb törvény – szögezte le Bogárdi Szabó István.

A Magyar Pünkösdi Egyház zene-missziója és a *Psaltericum Hungari-*

DIMÉNY ANDRÁS FELVÉTELEI

gyes kar szolgálata után *Bogárdi Szabó István* püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke hirdette Isten ígétét Mt 22,34–46 alapján (*képünkön*).

A két legfőbb parancsolatról, a szeretet törvényéről szólt a református

cum vegyes kar koncertje után a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa tagegyházainak lelkes vezetői és a norvég püspök imádkoztak az egységért és a krisztusi szeretet kiáradásáért.

■ –WALKÓ –

Egyre több az önkéntes

A Karitatív Tanács üléséről tájékoztatott a területért felelős államtitkár

► **A migrációról, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának (HÖÖK) feladatvállalásáról és a kárpátaljai helyzetről egyeztettek a karitatív szervezetek a Karitatív Tanács szeptember 29-i ülésén. Az egyeztetésen elhangzottakról Soltész Miklós, az egyházi, nemzeti és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár tartott sajtótájékoztatót az Emberi Erőforrások Minisztériumában.**

A Karitatív Tanács tagjai – a Katolikus Karitás, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Magyar Református Szeretetszolgálat, az Ökumenikus Segélyszervezet, a Baptista Szeretetszolgálat és a Magyar Vöröskereszt –, továbbá a Johannita Segítő Szolgálat, a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat vezetői arról számoltak be, hogy egyre több önkéntes csatlakozik hozzájuk, így el tudják látni az elmúlt időszakban megszorozódott feladataikat.

Az államtitkár közlése szerint a karitatív szervezetek nemzetközi segítséget is kapnak, magánszemélyektől és intézményektől egyaránt, ennek elosztását sokszor a határon átnyúlva, Horvátországban és Szerbiában is végzik.

Soltész Miklós beszámolt arról, hogy a megbeszélésen egyeztettek a HÖÖK vezetőivel is. A leendő nyelvtanárok, nyelvészek, orvostanhallgatók, szociális munkás szakon tanuló diákok a tolmácsolásban, a családok, fiatalok ellátásában tudnak majd segíteni, továbbá a hallgatói szervezet felajánlotta egy-egy terület megtisztítását, rendbetételét is.

A Karitatív Tanács tagjai azt kérték a HÖÖK vezetőitől, hogy a karitatív szervezetek munkájába bekapcsolódva, az ő irányításukkal dolgozzanak, hiszen így biztosítható, hogy a fiatalok szakszerűen, rendszeresen és folyamatosan segítsenek.

Soltész Miklós szólt arról is, hogy továbbra is nagy figyelmet fordítanak Kárpátaljának és Ukrajna más részeinek a helyzetére: „Nem szabad, hogy a migrációs válság elfedje a kárpátaljai, illetve ukrainai segítségnyújtás szükségességét” – hangsúlyozta. A megbeszélésen a segélyszervezetek döntöttek arról, hogy folytatják a rászoruló emberek, valamint az egyházak számára az élelmiszer- és pénzadományok gyűjtését. Ezeknek eljuttatása sokszor nehézségekbe ütközött az ukrán vámhatóságok miatt, de végül mindig célba értek az adományok. A fűtés- és kazánvásárlási támogatás folyósítása is folytatódik, erre az idén télen is nagy szükség lesz.

Ukrajnában a politikai közgondolkodás pozitív irányban mozdult el Magyarország tekintetében, a magyar állam, illetve magánemberek és karitatív szervezetek segítsége sokat

számít a kialakult nehéz helyzetben. A magyar, ukrán és ruszin gyermekek számára szervezett magyarországi és kárpátaljai táborok és programok is nagyon kedvező visszhangra találtak – hangsúlyozta az államtitkár.

Az *Evangélikus Élet* kérdésére válaszolva Soltész Miklós elmondta, hogy a migránsok számának alakulása a téli hónapokban bizonytalan, a tavalyi adatok alapján nem lehet csökkenésre számítani. Az Európai Uniónak végre meg kellene tennie azokat az intézkedéseket, amelyeket az európai közvélemény nagy többsége elvár. A háború sújtotta területeken kell megoldást nyújtani, egyrészt a béke megteremtése, másrészt az ottani táborok segítése révén. A szíriai és az iraki keresztény vezetők visszajelzései alapján a keresztény családok nagy része a háború végeztével vissza szeretne költözni az otthonába, nem akarnak útnak indulni.

A téli ellátásra vonatkozó kérdéssünkre adott válaszában az államtitkár a nemzetközi és a magyar kapcsolatokra alapozott felkészülést emelte ki. Ezt azonban sem egy állam, sem a karitatív szervezetek nem tudják önmagukban megoldani: olyan nemzetközi összefogásra van szükség, amely végre rádöbben a állami vezetőket, hogy az eddigi erőfeszítéseket magasabb szintre kell emelni.

■ W. Á.

Potyautasok mindig is voltak

Interjú Kékesi Márkkal, a szegedi MigSzol egyik alapítójával

► **A szeptember 25–27. között megrendezett szegedi Tágas tér fesztivál egyik legizgalmasabb programja a Határsértő, bevándorló, migráns – de hol az ember? című kerekasztal-beszélgetés volt, amelyen a migránsválságot járták körbe egyházi, civil és szakmai szempontból. Lapunk az egyik résztvevőt, Kékesi Márkot, a szegedi Migrant Solidarity Group – Migránsszolidaritás Csoport (MigSzol) egyik alapító önkéntesét, a Szegedi Tudományegyetem tanársegédjét kérdezte első kézből szerzett tapasztalatairól és a szervezet további céljairól.**

– *Hogyan alakult meg a szegedi MigSzol?*

– Ez év június végén jött létre, öt ember indította el. Az alapítóknak a múltban mindnek volt valamilyen civil vagy közeleti tevékenységük. Közös kapcsolódási pont egy helyi nonprofit adó, a Rádió Mi volt, mind az ötten részt vettünk a műsorok szerkesztésében, készítésében. Az első akciónk teaosztás volt a vasútállomáson, másnap hoztuk létre a Facebook-csoportot. Az egyik alapító, *Hajnál Edina* ismerte a budapesti csoport szervezőit, így csatornázkodott be a szegedi kezdeményezés egy nagyobb mozgalomba, helyi változatként.

Később ebből lettek nehézségek, mert a budapesti MigSzol inkább demonstrációk szervezésével foglalkozott, belenyúlva már a politikába, a kormány kritikájába is. Mi nem akarunk a nagy politikai kérdésekben állást foglalni, a migránsok segítése volt a fő cél. Jogi háttérünk nincs, állampolgárok civil hálózataként működünk.

– *A migránsok útvonala megváltozott, most már Horvátország irányában mozognak. Megmarad-e a szegedi MigSzol a jelenlegi formájában, vagy más célokkal folytatja a működését?*

– A vasútállomás mellett felállított faházat, amely az akciók központja volt, és egyfajta szimbólummá is

vált, nemrég bontották el, mert az új helyzetben már nincs rá szükség. A városi önkormányzattól kaptuk egyébként június végén, itt gyűjtöttük és tároltuk, illetve osztottuk szét az adományokat, de most ez a fajta segítség okafogyottá vált. A határzár felállításáig kaotikus volt a helyzet, napi szinten rengeteg migránst kellett ellátni, néha az ezret is meghaladta a pályaudvaron áthaladó emberek száma. Az elmúlt hónapokban kétszáz-kétszázötven szegedi önkéntes csatlakozott hozzánk, és vett részt a segélyakciókban.

Jelenleg nagyon kevés a menekült Szegeden, ők legális úton, tehát a tranzitzőnán keresztül érkeznek és regisztrálnak. Akad olyan is, aki illegálisan jut át a határon, és a román határ felől is jönnek néha-néha. Mindössze napi egy-két tucat menekült bukkan fel, nekik továbbra is segítünk, információkkal és ellátással. Az eddigi infrastruktúrát viszont ennyi embernek nem tudjuk és nem is érdemes fenntartani. Raktáron van nagyon sok adomány, főleg ruhák, pokrócok, hálósák és ágynemű. Ezeket most az önkéntes segítőink kiválogatják, és amit nem tudunk felhasználni, azt továbbítjuk különböző karitatív szervezeteknek, hogy a hazai rászorulóknak kapják meg.

Nem tudjuk, hogy mi lesz, eddig is volt egy-két váratlan fordulat a

FOTÓ: KISS TAMÁS

migránsválságban, készen állunk, ha újra szükség lenne a segítségünkre. De ha tartósan rendeződni látszik a helyzet, felajánljuk a készleteinket a segélyszervezetek számára – Szerbiában, Horvátországban vagy akár a Dunántúlon.

– *Terveznek-e határon átnyúló akciókat?*

– Már korábban is voltak ilyen akciók, jelenleg pedig mintegy tucatnyi szegedi önkéntes dolgozik a horvát határnál, bérelt autóbuszokkal viszik oda az adományokat. De a szerbiai oldalon, Horgos és Kanizsa térségében is vannak még menekültek, oda is szoktunk ételt, sátrakat, takarókat vinni.

– *Milyen segítséget nyújtottak az egyházak, hogyan jelentek meg a helyi gyülekezetek?*

– Mi úgy próbálunk működni, hogy nem keresünk meg senkit, viszont mindenkitől elfogadunk segítséget. A római katolikus plébániák sokat segítettek, használhattunk egy közösségi konyhát, lehetővé tet-

ték a raktározást, sokszor ételadományokat küldtek. A református gyülekeztől is többször kaptunk ételt, evangélikus részről pedig *iffi. Cserháti Sándor* volt nagyon aktív, az elejétől fogva szinte mindennap jelen volt. Nagyon karakteres és jó képviselője volt az ügynek, amelyet a MigSzol is magáénak vall. A magyar és külföldi önkéntesek, akik ebben a világ, civil szerveződésben részt vettek, az ő személyében korrekt és messzemenőig hiteles egyházi embert ismerhettek meg. Az evangélikus egyházzal, de az egész magyarországi kereszténységről is – mivel a laikus segítők nem nagyon tudnak különbséget tenni a felekezetek között – nagyon pozitív benyomás alakult ki a részvétele révén.

A Tótkomlósi Evangélikus Szeretetszolgálat pár alkalommal Röszkén segített: takarítottak, szemetet szedtek, pont azokat a munkákat végezték el, amelyeket kevesen szerettek volna.

– *A hazai közvélemény meglehetősen felfokozott érzelmekkel viszonyul a migránsválsághoz. Mit tehet egy civil szervezet, hogy józanabb, objektívebb helyzetértékelés alakuljon ki az emberekből?*

– Az elejétől fogva – a segítségnyújtással párhuzamosan – megpróbáltunk hatni a közvéleményre. Nem manipulációra gondolok: a szándékunk az volt, hogy jelenjen meg egy másfajta kép és szemlélet is a migránsokról, árnyalni akartuk a propagandát. Többek között szociálpszichológiát tanítók a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, szakmai szempontból is felelőtlennek és károsnak tartom, ha összemosódik a bevándorló, a menekült, a terrorista, a bűnöző, a betegségek hordozója... Az idegen-

től való félelemre építeni nagyon káros. A migránsok elhagyják majd Magyarországot, Szegedről már el is mentek, de a feljük irányuló bizalmatlanság és kirekesztés itt marad közöttünk. Ennek beláthatatlan következményei lehetnek hosszú távon.

Elsősorban a helyi sajtón keresztül tudtunk üzenni, főleg a szegedieknek – ez fontos, mert az elején a lakosság nagyon gyanakvón nézte a tevékenységünket, megosztó volt a jelenlétünk. Kaptunk csúnya megjegyzéseket, sokszor hallottuk, hogy miért nem inkább a magyar hajléktalankokat segítjük. Hirtelen megnőtt a re-noméja ennek a leginkább lenézett és az utóbbi időben kriminalizált rétegnek, ez nagyon érdekes jelenség volt. A taxisofőrök komoly hasznót húztak a menekültekből – átvették őket –, ők különösen élesen kritizáltak minket, mert felhívtuk a migránsok figyelmét, hogy a regisztrációnál kapott papírral ingyen mehetnek vonattal. Két-három hónap alatt viszont el tudtuk magunkat fogadtatni a taxisokkal is.

A közösségi oldalakon, a sajtón keresztül az egyedi esetek leírásával közelebb kell hozni az emberekhez a migránsokat, az önkénteseknek és a tevékenységüknek a bemutatásával tudatosan formálni és tájékoztatni kell a közvéleményt. A migránsválságban emberekről van szó, akik az életveszély vagy a reménytelenség miatt keltek útra. El szeretnénk érni, hogy ne a kitaszítottaságba érkezzenek meg. Mutassa meg Magyarországot és Európa, hogy befogadó közeg. Nem tagadhatjuk meg a segítséget a valóban rászorulóktól csak azért, mert a több százezer ember között tagadhatatlanul vannak „potyautasok” – ez mindig is így volt.

■ WALKÓ ÁDÁM

Mit jelent ma evangélikusnak lenni?

Hatodik svéd–magyar lelkeszkonferencia

► A Déli Evangélikus Egyházkerület 1997 óta ápol testvérkapcsolatot a svédországi Linköpingi Egyházkerülettel. Valódi, élő ez a kapcsolat, amelynek eredményeként a tizennyolc év során egyházvezetők és lelkészek egyaránt lehetőséget kaptak a találkozásra, lelki épülésre. Kiemelkednek a találkozók közül a 2005 óta tartó, kétévenkénti svéd–magyar lelkeszkonferenciák, melyeknek hol a hazai, hol pedig a skandináv evangélikusok a házigazdái. Szeptember 30. és október 4. között Vadstenában találkoztak ismét a *Gáncs Péter* és *Martin Modéus* püspökök által vezetett küldöttségek. A téma a lutheri teológia és spiritualitás gazdagságának felfedezése volt, melyet az inspirált, hogy a reformáció egyházai mindenütt lelkesen készülnek az ötszáz éves jubileumra.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Vadstenában különleges módon nyilvánul meg az a kettősség, hogy a lutheri teológiát valló svéd lelkészek számára is mennyire meghatározó lelki példakép a 14. században élt szent, *Brigitta*. A festői szépségű Vättern tó partján fekvő, egykor eleven kolostori életet ismerő kisváros ma a Svéd Egyház népszerű zarándokközpontja.

Az 1346-ban épült apátsági templom ma is nyitva áll az elcsendesedni vágyók előtt, és naponta többször is felkínálja a rövid imaalkalom, illetve az úrvacsorás istentisztelet lehetőségét. Magyar lelkészként nem mindennapi

élmény átélni akár napi öt imaórát, illetve három nap alatt háromszor is részt venni úrvacsorai közösségben.

„Mutasd meg nekem a te utadat, Uram, és tégy késszé, hogy járjak rajta” (*Visa mig herre din väg, och gör mig villig att vandra den*) – így hangzik Brigitta imája, amely nem csupán felirat, hanem sokak fohása is azon a helyen. Szívünkbe vésődött nekünk, magyaroknak is, hiszen ombergi zarándoklatunkat is végigkísérte. A dombos, erdős vidéken tett, néhány órás túra ugyanis, melyre *Lars Cederlöw* lelkésznek, a zarándokközpont vezetőjének irányítása

mellett került sor, lehetőséget kínált lelki kincseink végiggondolására és egymással való megosztására. Nagy hangsúlyt kapott, hogy amit ott átélhettünk, az mind egyéni lelki életünknek, mind

pedig gyülekezeti, egyházi szolgáltatunknak megújulására válhat.

E lelkeszkonferencia mindenkitől aktív részvételt kívánt, hiszen az áhítatok és előadások megtartásában mindkét nemzet tagjai egyformán részt vállaltak. Kiváló alkalom volt ez egymás igehirdetői gyakorlatának megismerésére, ám ennél is nagyobb jelentősége volt annak, ahogyan érezhető volt a Szentlélek munkája a felegetős formában tartott liturgia, az egész lényünket megérintő igehirdetés vagy éppen a szabad ég alatt, a lankás hegyoldalon ülve átélt áhítat során.

A lutheri teológia aktualitására és a lutheránus spiritualitás fontosságára hívták fel a figyelmet az előadások. Isten igazsága és saját, egyszerre igaz és bűnös voltunk; a hinni akarás olykor görcsös szándéka és a Krisztusban kapott kegyelem ajándéka; az Isten hozánk lehajló szeretete és a nehéz helyzetben lévőknél való segítség feladata; a mélységből kiáltó szó és az Úrral való kapcsolat áldásai; a teológiai szakirodalom fennköltége és a zsolttáros imáinak őszinte egyszerűsége – mind

fontos elemei lelki életünk elméleti és gyakorlati vonatkozásainak.

Az egész Európát érintő aktuális helyzet természetesen mindannyiunk gondolataira hatással van, ezért nem lehetett megkerülni a menekültekről és bevándorlókról szóló közös gondolkodást sem. Keresztényként nem hagyhatjuk figyelmen kívül a Szentírás útmutatását, mely a bajba jutottakhoz való odafordulásra indít, ugyanakkor a téma összetett volta sok kérdést felvetett és differenciált bennünk. (A püspökök által megfogalmazott közös nyilatkozat a szomszédos hasábokon olvasható.)

Ami a továbbiakat illeti: megvan a szándék és az elkötelezettség a kapcsolat jövőbeli folytatására, melynek lehetőségei három területen már körvonalaazódnak: a 2016. évi Szélrózsás országos evangélikus ifjúsági találkozóra az északi ország fiataljait is várjuk; egy lelkeszakadémiai kurzuson a vadstenai zarándokközpont vezetője lehetne a meghívott előadó; és 2017-ben a svéd–magyar lelkeszkonferenciának a Déli Egyházkerület lesz a házigazdája.

■ HULEJ ENIKŐ

A svéd Linköpingi Evangélikus Egyházkerület és a Déli Evangélikus Egyházkerület közös nyilatkozata

Nagy kihívással szembesülünk, amikor a háború és a szegénység elől menekülő emberek érkeznek Európába, országainkba is. Ebben a helyzetben fontos, hogy elérhetőek legyünk a szükségét szenvedők számára. Szolgálnunk kell Isten ígéjének és szeretetének továbbadásával. Ahogyan *Assisi Szent Ferenc* megfogalmazta: „Mindig hirdetnünk kell az evangéliumot, ha szükséges, szavakkal is.”

Helyzetünk sok tekintetben eltérő. A Svéd Egyház többségi egyház. Svédország sok menekült számára a végső célállomás. A magyarországi evangélikusság kisebbségi helyzetben él. Magyarország tranzitország, amelyen átvonulnak a menekültek.

A minket érő kihívások sok tekintetben különbözők, de alapvetően ugyanazokkal a spirituális feladatokkal kell szembesülnünk. Az együttérzés és az emberi

méltóság keresztény értékeiért szállunk síkra, üdvözölve minden embert, hiszen mindenki Isten képére és hasonlatosságára teremtetett. A menekültek is testvéreink. Keresztényként az embert kell meglátnunk mindenki, aki átlépi határainkat. Ezzel a küldetéssel bízott meg minket az Úr.

Hisszük és reméljük, hogy Isten akaratából ez a globális válság segítségünkre is lehet közös identitásunk, gyökereink és küldetésünk felfedezésében.

Együtt imádkozunk azokért az emberekért és közösségeikért, akik és amelyek áldozatos munkát végeznek a rászorulóknak között, a felelős döntéshozókért és magunkért, hogy Krisztus követeként minél inkább őt tudjuk képviselni ebben a kihívásokkal teli időszakban. *Vadstena, 2015. október 3.*

GÁNC S PÉTER püspök és MARTIN MODÉUS püspök

Két világ határán

Elindult a Kötőszó evangélikus közéleti blog

Október 1-jén elindult a *Kötőszó* evangélikus közéleti blog. Ezen a felületen aktuális társadalmi kérdésekben igyekszünk állást foglalni az evangélikus teológiai gondolkodás mentén, és szeretnénk megmutatni, hogy a kereszténység, benne az evangélikus egyház is sokszínű, érdekes és értékes emberek közössége. Arra törekszünk, hogy új nézőpontot csempésszünk az egyházi és a világi média világába egyaránt, hogy segítsük a kibeszélletlen sérelmek és történelmi tapasztalatok megfogalmazását, hogy hidakat építsünk a különböző nézetek és vélemények, egyház és világ, társadalom és kereszténység, ember és ember között.

Magyarországon azt tapasztalhatjuk, hogy az egyházi médiumok – bár ez alól evangélikus egyházunk sajtótermékei képeznek leginkább kivételt – nem elég bátrak ahhoz, hogy égető kérdésekkel vagy róluk a világi médiában megjelenő hírekkel foglalkozzanak. Ugyanígy az is alapvető tapasztalat, hogy a világi média viszont túlságosan bátran nyúl az egyházi témákhoz, gyakran tájékozatlanul, megfelelő háttérismeretek nélkül, általában féligazságokból vagy aktuális botrányokból táplálkozva. Úgy ítéltük meg, hogy a két világ között alig létezik átjárás.

Aligha tudhatja az internethasználó, hogyan látjuk mi, keresztények a vi-

lágot. Mit gondolunk a hírekről, különböző közéleti aktualitásokról? Ugyanígy azt sem tudjuk pontosan, hogyan lát a világ minket. Tud-e egymásról ez a két nézőpont? Mit tudnánk egymás világképéhez hozzáadni?

A *Kötőszó* szerzői és szerkesztői úgy gondolják, hogy nagyon sokat. Ugyanakkor ez ingoványos terep, és nagyon sok a tennivaló. A magyarországi vitakultúra – főként az internetes – egészen rémisztő mélységeket képes bejárni, a világhálós hozzászólások között az emberi rosszindulat, a bántó személyeskedés és a gyűlöletbeszéd terjesztésének példáit is megtaláljuk. Ennek tudatában a béke hangját keresni már önmagában felrázó lehet. A béke keresése azonban nem jelent megalkuvást. Igyekszünk minden oldalról rákérdezni a vitás helyzetekre, hiszen így válunk hitelessé magunk és a világ számára is.

A *Kötőszó* Facebook-oldala négy nap alatt 350 követőre és összesen 4200 oldalelézésre tudott szert tenni. Ezek a kezdő számok azt mutatják, hogy nagy szükség van olyan, közéleti aktualitásokra reagáló keresztény, evangélikus nézőpontú véleményekre, elemzésekre és dialógusokra, amelyeket irányként meghatároztunk. Vagy ahogyan egyik olvasónk megfogalmazta *Béres Tamásnak* A menekü-

lők ajándéka című, október 2-án megjelent írásával kapcsolatban: „Sok ehhez hasonló értelmes cikke lenne szükség a jövőben, hogy helyesen tájékozódjunk ebben a szövevényes világban.”

De ha a közéletet választottuk, valószínűleg nem úszhatjuk meg a politikai szakértőtanácsok acsarkodását sem. Ezért fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a blog elsősorban nem politikai kérdésekkel, hanem ügyekkel szeretne foglalkozni, de adott esetben konfrontatív módon teret adna a különböző (politikai) álláspontoknak egy-egy aktuális kérdésben, mivel valódi párbeszéd csak a sérelmek kibeszélésén keresztül indítható.

Állandó szerzőink (a teljesség igénye nélkül): *Béres Tamás*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora, *Fabiny Tamás* médiaért (is) felelős püspök, *Fábri György* társadalomtudós, az Északi Egyházkerület felügyelője, *Kertész Botond* egyháztörténész (aki állam és egyház szövevényes kapcsolatáról ír cikksorozatot), *Kósa Balázs*, a korábbi *El Mondo* keresztény közéleti blog szerkesztője, *Kovács Barbara* evangélikus teológushallgató, valamint egyházi és világi újságírók, szakemberek, lelkészek és laikusok.

■ LABORCZI DÓRA, a *Kötőszó* szerkesztője

KÖTŐSZÓ
Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Sántha Károly emlékezete 2.

Költészete meríthető forrás, személye példakép

▶ **Sántha Károly** negyvenegy évnyi lelkési szolgálatából harmincötöt Sárszentlőrincen töltött. Egykori gyülekezetének mai presbitériuma a százhetvenöt éve született pap költő iránti tiszteletének jeléül a 2015. évet Sántha Károly-emlékévnek nyilvánította. Ennek részeként „havonta egy vasárnapi istentiszteleten Sántha-éneket énekelünk” – olvasható *Bakay Péter* helyi lelkész lapunk március 8-i számában megjelent cikkében. Két hónappal később a tiszteletadás e nemes példájának követésére s ezzel valamennyi gyülekezetünkben megvalósítható ünnepszre irányuló felhívással találkozhatott az olvasó az *Evangelikus Életben*. Vajon éltek-e gyülekezeteink a lehetőséggel? Jelen sorok szerzője *Sántha Károly emlékezete* címmel az *Evangelikus Élet* május 3-i számában – egyebek mellett – Sántha lírai költészetéből nyújtott át egy kis csokrot. Az alábbiakban a pap költő epikai műveit tekintjük át.

Sántha Károly epikai műveinek rövid bemutatásához egy prózát (egyik prédikációját), verses epikájából pedig három elbeszélő költeményt választottam.

Az egyházi beszéd alapigéi (Ap-Csel 27,18–29) Pál apostol Rómába szállításáról, a hajóútról szólnak. A prédikációban a lelkész a szél, a vihar, a hajó metaforaként való használatával szemléletesen mutatja be egyháza (vallása), gyülekezete életét. „Ez egyház felett az ég, jaj, sokszor elborult; mint hajó a szélvészben, süllyedezett, s a hajó népe nem látta sem a napot, sem a csillagokat a pogány császárok idejében, a reformáció előtt s hazánkban az üldözéskor.

Jaj, mintha édes magyar hazánkban egyházunk hajója most is süllyedezne! Rég, az ellenséges időkben, az üldöztetés éjjelében, ha leáldozott is napunk, és leestek is a csillagok, ezer meg ezer szívben fénylett az Isten és az ő szent igéje hitbuzgó apáinknál. Ma?! Ma az ellenség nem csak s nem annyira kívül, mint inkább itt belül van a hajóban és a szívben. Az ellenség sokaknál a lágymelegség, a közönyösség, a hitben és buzgóságban való megfogyatkozás. De mit mond az Úr? Mivelhogy sem hideg nem vagy, sem hév, kivetlek téged az én számból, kegyelmemből. Azért légy buzgóságos, és térj meg!

Micsoda felhő borult a nap elé? A hitetlenség felhője. Micsoda sötétség borult a csillagra? A bűnnek sötétsége. Nem keresed, óh, ember, a Krisztust, ki néked napod, világosságod s ama hajnali csillag, az üdvösségnek csillaga!”

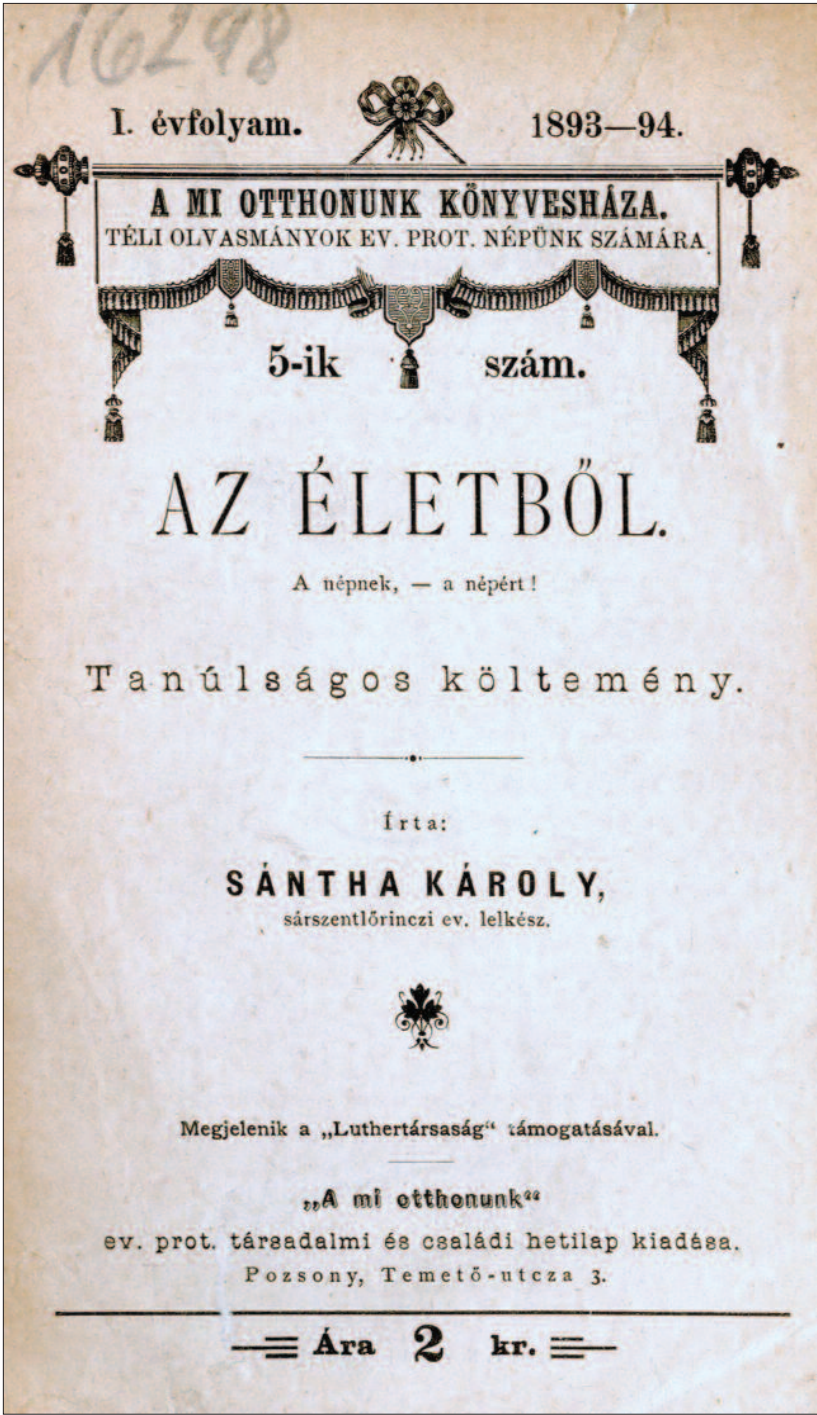
Az egyházi beszéd további részében biztat és parancsot ad. Különösen megszívlelendők az alábbiak: „Szabadon, bűn és erény közt, nem szokásból, nem kényszerítésből, hanem erős meggyőződésből imádjad Istenedet, kövessed vallásodat, tisztelve a másét, szeretve a magadét...”!

A régies stílus, a patetikus hangvétel vitathatatlan. Ám van-e, aki nem érti a prédikátor heves szavait és azoknak az okát? Nincs! Aki akarja, megérti, és hasonló szenvedéllyel világgá is kívánja kiáltani, mert észrevétlenül ölő mérge a közömbösség ma is egyházunkban, gyülekezeteinkben.

Vajon azok közül, akik manapság élményekben gazdagon térnek haza egy-egy külföldi útról, hányan lépik át templomuk küszöbét, hogy ott is megköszönjék az Úrnak, hogy nem kerültek veszélybe, s szerencsésen megérkeztek?

A kiválasztott elbeszélő költemények olyan nevelő cizellalattal megírt történetek, amelyek mondanivalója a mai zavaros, zaklatott, anyagias világunkban is segíthet a rossz, helytelen, erkölcstelen, az egész társadalomra vagy csupán egyes személyekre káros, bűnös cselekedetek felismerésében, megelőzésében, elítélésében.

A mondanivaló fontossága, a költeményekben élénk tárt erkölcsi

igazságok és bölcsességek hasznossága vitathatatlan. Éppen úgy szükség lenne a kimondott vagy belőlük fakadó következtetések levonására, mint száz-százötven éve. Nem kétséges azonban, hogy Sánthanak a verses elbeszélésekben fokozottabban jelentkező, fennkölt, szárnyaló – esetenként túlzásokban is megnyilvánuló – stílusa nehezebben elfogadható az olvasástól elszokott, türelmetlen, az önmegvalósítás eszméjén nevelődött, hitehagyott mai emberek többsége számára, mint az ő korában.

Élet vándora című írása tükör, „az életnek tükré”. Benne a „világ folyását”, korának történetét tárja elénk egy ifjú – az élet vándora – boldogságkereső útján keresztül. Bolyongásai során a vándor rájön, hogy a szorgalom és a becsület mellőzésével elért gazdagodás és a gazdagság egyik megtestesítőjeként megjelenő pénz szerelme „a boldogság sírja, a lélek gyötrelme”.

Ám egyéb bölcsességeknek is birtokába kerül. Látja, hogy a munka piacán gigászi harc folyik az érvényesülésért, s az érte küzdők, ha kell, „házát, becsületet, meggyőződést, elvet” is elhagynak. A gazdagodáshoz a becsület és szorgalom útja helyett „több tolvaj-ösvény” vezet, amelyeket a „kapzsóság s a gonosz fortély vágott”.

A család mint rózsabokron lévő madárfészek tűnik elé, de a szép, allegorikus kép hamar elveszíti varázsát, mert meglátja, hogy a rózsabokor sok szúró tövist rejt, s csak kevesek kerülhetik ki szúrását. Tragédiák, perpatvar, paráznság keseríti meg az idillinek tűnő életet.

A haza szépsége, dicsőséges múltja és ezer években remélt jövőjének eszméje megdobogtatja a szerző szívét. Úgy érzi, hogy a honszeretben meglelte boldogságát, és áldotta érte az Istent. Ám valami mégsem adott számára nyugalmat: „A szív örök szomja, mely vágy az Istenre.”

A nyugalmat is adó teljes boldogsághoz ennek kellett teljesülnie: „Sok

keresés után, sok hányatáson át, / Szívemben leltem fel a nyugalom honát.”

A megismert bölcsességek napjainkban is érvényes igazságok.

Az *életből* címet viselő, felező tizenkettes, ütemhangsúlyos (magyaros) verseléssel megírt, drámai hangú elbeszélő költemény mondanivalója ma különösen fontos. Hazánk demográfiai helyzete, a lakosság fogyása az életkor megnövekedése ellenére is aggasztó. Oka a születések számának csökkenése.

A születésszabályozás több – egyházak által elítélt, ám jogszabályok által elfogadott – módszerrel folyik. A „tudatos” születésszabályozás már a 19. század közepén megkezdődött, főképp a Dél-Dunántúl (Baranya, Somogy, Tolna, Dél-Zala) paraszti társadalmában. Az „igényesebb” élet utáni vágy okán az egy-két gyermeknél több születését nem tekintették áldásnak. Az „egyke” – az egygyermekes családdal – társadalmilag elfogadottá, sőt divattá lett, annak ellenére, hogy az irodalomban, szociográfiában és az egyházban egyre többen mutattak rá pusztító hatására.

A költemény két család (a kétgyermekes és a többgyermekes) ellentétes példáján keresztül mutatja be az egyke térhódításának társadalmi okát és következményét: a család gazdagodását nehezítő gyermekek elvesztését örömkönynek között élik meg. Amikor a falu utcáiban arató, fuldokló fájdalommal kísért járvány hozzájuk is elért, a „tigris-anya” ajkát a „Tán csak ki nem állják?” szavak hagyták el. A tragédia bekövetkezését szinte várták (akarták).

A verset záró gondolat kemény figyelmeztetés: egyrészt az anyai hivatásra, másrészt az egyke következtében beálló nemzetfogyásra:

„Vedd eszedbe, népem, ami írva vagy, / »Az asszony méhének gyümölcse jutalom.« / Szemed fénye legyen a gyermek! Így látod / Nagynak, virágzóznak szép Magyarországot!”

A nemzetfogyás tény. A költő intő, figyelmeztető szavainak ma még nagyobb hangsúlyt kell kapniuk, mint dédapáink korában.

Romlásfalva című – előbbiekhöz hasonló verseléssel megírt – elbeszélő költeményében Sántha ugyancsak kora romlottsága ellen emelt szót hazája, népe iránti mélységes szeretettel, jobbító szándékkal. A vers elején így írt: „Csak azért jöttem, mert javadat akarom.” Ám jó paphoz illően itt is megmutatta a változás lehetséges útját. Egy Tisza menti községbe – Romlásfalvára – vezet, amelynek találóan megválasztott, allegorikus neveket viselő utcáiba tekintve megismerhetjük lakóinak bűnös múltját. Hét utcája volt: a Pogány utca mellett a Szesz utca,

majd Pipere utca, Parázna utca, Tolvaj utca, Perpatvar utca és a Kárhozat utca. Valamennyi bennük megismert közösség a nevének megfelelő szellemben élt. Sorsuk tanulságul szolgálhat számunkra is.

A verses elbeszélés végén a költő szavaival kapunk választ arra, hogy mi sodorta a külsőleg vallásos falu lakóit a romlottság hálójába, majd onnan hogyan jutott ki olyan tisztán, hogy a falut és utcáit új, beszélő nevekkel (Boldogfalva, Szorgalom, Józsanság és Istenfélelme utca) illessék: „Igét elereszték mind a fülök mellett, / Nekik csak a világ, az Isten nem kellett (...) / Okulva a múlton, az Igét most hallják, / S magukat igazán boldogoknak vallják (...)”

A költő pap által közreadott írások egy része mindig élő, olvasható, aktuális lesz, mások az idő múlása és a társadalmi változások hatására veszítettek fontosságukból, néhány költemény tárgyát napjainkra túlhaladta az idő. Nyelvezete követte korának kifejezőmódját: énekei dallamosak, líkettő ritmusuk s az egyszerű szóhasználat könnyen érthetővé teszi gondolatait. Mondanivalója száz-százötven év távlatából is tartogat számunkra lelki erősödésre alkalmas szellemi táplálékot.

Kérdés: eljutnak-e hozzánk Sántha Károly Isten-, felebarát- és hazaszeretetre buzdító üzenetei? Olvas-hatjuk-e munkáit? A válasz lehango-ló. Csak nehezen juthatunk köte-téhez, mert csupán egy-két nagyobb egyházi gyűjteményünkben talál-ható több-kevesebb könyve. Ez vonat-kozik az Országos Széchényi Könyv-tára is. A beszerzésben egy-egy „véletlenül meglévő” példánnyal a re-formátus és a katolikus egyház is se-gíthet, de megyei könyvtárainkban Sántha Károly neve nem cseng isme-rősen. A felkeresett parókiákban ha-sonló helyzettel találkoztam. Öröm, hogy néhány költeménye az inter-neten olvasható.

Meggyőződésem, hogy műveinek jelentős része segít a ma emberének is abban, hogy könnyebben eligazod-jon a sokszínű, kusza világban. Fel-ismerje, hogy legnemesebb érzései-vel az Istenhez, a hazához és a csa-ládhoz kell kötődnie, s mindvégig meg kell állnia a hitben!

Nagy Péter római katolikus plébá-nos így méltatta költészetét: „Sán-tha Károly evangélikus lelkész költé-szetével való találkozásom az ökume-nikus szolgálatok szép emlékeit ko-ronázza meg. Költészete nemcsak a figyelmet kelti fel: hitet ébreszt, és szeretni tanít. Egyszerű, tiszta, lelket is gazdagító lantpengetése nagyon messzire hallatszik, és méltón hor-dozza annak ígérétét, hogy az Isten-szeretőknek minden a javukra válik.”

Evangelikus egyházunk sürgető feladata, hogy a fiókák és ládák mé-lyéből kiemelve vagy a poros padlá-sokról lehozza a még menthető érté-keket, és leporolva használja arra, amire elődeink is szánták. Így tekint-sünk Sántha Károlyra is, akinek éle-te példa, költészete forrás, amelyből hitet és erőt meríthetünk!

■ DR. JÁNI JÁNOS

Megújuló istendicséret

Interjú a Korárelőjátékok az Evangélikus énekeskönyvhöz című gyűjtemény szerkesztőivel

► Fontos kiadvánnyal gazdagodott egyházunk zenei élete. Kántoraink, egyházzeneszeink mindennapos munkáját segíti a *Korárelőjátékok az Evangélikus énekeskönyvhöz* című, frissen megjelent gyűjtemény. Sőt szerkesztői túl is tekintettek saját felekezetükön: a darabok alapjául szolgáló énekek többnyire három protestáns – evangélikus, református, baptista – énekeskönyvben is megtalálhatók. A válogatás a legjelentősebb klasszikus szerzők mellett nagy számban közli kortárs alkotók műveit is. A kötet két szerkesztőjével, **Bence Gáborral** és **Gálos Miklóssal** Kocsis Krisztina beszélgett.

– Miért volt szükség az új korárelőjáték-gyűjtemény megjelentetésére?

BENCE GÁBOR: Az első jele annak, hogy megérett az idő egy új gyűjtemény kiadására, az volt, hogy *Kertész Botond*, a fóti kántorképző egyik tanfolyamának vezetője három és fél éve az intézet igazgatótanácsi ülésén mutatott egy listát arról, mely énekeskönyvi énekekhez nincs könnyű előjáték; mintegy jelezve, hogy idősebb volna ezzel a témával foglalkozni.

GÁLOS MIKLÓS: Igen, sok énekhöz egyik elterjedt gyűjteményben sem találhatott könnyen játszható előjátékot a kántor. Ezért a kántorképzőben többen is elkezdtek összegyűjteni a kevésbé ismert, ám jól használható darabokat. Ezekből létrejött egy fénymásolt kotta – *Segédanyag a kántori szolgálathoz*, összeállítói Horváth Bálint, Illés Adél és Trajtler Dóra –, amely hiánypótló volta miatt igen jó szolgálatot tett. Azonban alaposabb szerkesztői munkával előkészített korárelőjáték-gyűjteményt utoljára 1968-ban adott ki egyházunk *Koráliskola II.* címmel. A Trajtler Gábor szerkesztette *Koráliskola II.* és a mostani kötet közös vonása, hogy nagy számban közlik kortárs szerzők alkotásait – ez utóbbiban a százhetvenöt műből ötvenöt kortárs kompozíció –, valamint mindkettő alapvetően kisebb lélegzetű darabokból álló válogatás.

– Miként indult a kötet előkészítése?

B. G.: Két szál összefonódásából alakult ki, hogy milyen kötetet is szeretnénk. Nekem modern darabokból álló gyűjtemény kiadása volt az elképzelésem. Erre készülvén szerveztünk egy zeneszerzőtábort, amelyben gyakorló egyházzeneszek és zeneszerzők vettek részt. Itt behatóbban megismertük azokat a tételtípusokat, amelyeket jól lehet ilyen célra alkalmazni, valamint egymás műveinek elemzésére, kritizálására is sor került. Ilyen impulzusok után kezdődött meg a gyűjteménybe kerülő darabok komponálása.

G. M.: A másik szál pedig tölem eredt. Szívesen foglalkoztam azzal, hogy a már meglévő anyagban kutasak előjátékok után, feltérképezve, hogy melyek a legfontosabb, legtöbbször használt énekeink, s ezek közül

Bence Gábor

melyek azok, amelyekhez itthon vagy külföldön megjelent kötetekben istentiszteleti célokra jól használható feldolgozás áll rendelkezésünkre. Ez a két szál jól kiegészítette egymást, hiszen keresésem eredményeképpen kiderült, mely énekekhez van igazán szükség darabra, s ezekhez írtak zeneszerzőink új műveket.

– Említették a *Koráliskola II.* kötetét. Milyen más kotta állt eddig kántoraink rendelkezésére, mi volt a leginkább népszerű?

G. M.: Ismert és sokat használt a lipcsei Peters Kiadó *Achtzig Choralvorspiele* című gyűjteménye, amelyet Hermann Keller állított össze 17–18. századi korálfeldolgozásokból. Ezt 1937-ben adták ki először, és máig megjelenik. Ennek az alapvetően jól használható kiadványnak a hátránya az, hogy az 1930-as évek német énekeskönyvéhez van igazítva a kö-

zölt darabok hangneme, amely nem mindenütt felel meg a mi énekeskönyvünkének.

B. G.: Mindezek mellett megemlítem még a honlapunkat, amelynek néhány évvel ezelőtti elindítása nagy esemény volt. Itt az adott hét énekeihez ajánlunk műveket, olykor egy énekhez többet is. A <http://kantorkepzo.lutheran.hu/355segedanyag> címen érhető el.

– A kötet tehát többéves munka eredménye. Melyek voltak a kiadás főbb lépései, feladatai, és kik segítettek ebben?

G. M.: Először is össze kellett gyűjtenünk a már meglévő anyagot, minden esetben ellenőrizve az adott darab gyakorlati használhatóságát. Itt saját gyűlekezeteink kerültek – tudtukon kívül – kísérleti szerepbe. Az új művek írására való felkéréseket pedig igyekeztünk az adott szerző személyére szabni. E folyamat végén kellett kiválasztanunk, mi kerüljön be az antológiába. Amikor ez megtörtént, következett a kottagrafika: ezt a munkát nagyrészt Pócs Miklós, intézetünk titkára végezte, bár volt olyan is, hogy Gáborral nagy lelkesedésünkben rögtön mi magunk írtuk meg a kottát.

B. G.: Azt azért el kell mondani, hogy egyikünknek sincs szerkesztői gyakorlata, így amikor eljutottunk oda, hogy kialakult a gyűjtemény tartalma, úgy éreztük, nagyrészt elkészültünk. Aztán ráeszméltunk, hogy a java még hátravan... A kottagrafika első változatát – önkéntesek segítségével – Ecsedi Zsuzsa, a kántorképző tudományos munkatársa korrektúrázta. A kötet megtervezése és a tördelés Ecsedi Klára munkája. Az összeállítás során olyan döntések elé kerültünk, amilyenekkel azelőtt nem találkoztunk. Ilyen volt például a kottagrafika egységesítésének kérdése: milyen mértékben őrizhetjük meg a kottakép sajátosságát anélkül, hogy túlzottan heterogén külsejű gyűjteményt kapnánk.

G. M.: Vagy egy másik dolog, ami sokáig nem is tűnt problematikus-

nak: milyen nyelven hozzuk a tempójelzéseket? A sokféle forrásban volt német, angol, francia, olasz, magyar nyelvű is, de ezeket egy gyűjteményben lehetőség szerint egységesen kellene közölni. Így viszont meg kellett találni a megfelelő fordítást.

B. G.: A kottagrafika után következtek a kötethez tartozó jegyzetek. A darabok jegyzeteit Gálos Miklós, a zeneszerzők rövid életrajzát Ecsedi Zsuzsa készítette. Ő állította össze az idegen nyelvű szövegkezdetek mutatóját, valamint azt a listát is,

Gálos Miklós

amely az evangélikus, a református vagy a baptista énekeskönyv sorszámain tartalmazza.

G. M.: És természetesen Gáborral az egész folyamat során végig ellenőriztünk mindent.

– A darabok kiválasztásakor milyen szempontok alapján dolgoztak?

G. M.: Alapvetően olyan alkotásokat választottunk, amelyeket pedál nélkül – manualiter – is el lehet játszani. Igyekeztünk olyan válogatást adni, amelyben mindenféle hangszertípuson jól megszólaltatható darabok sorakoznak egymás után, ideértve a kisebb-nagyobb orgonát, a harmóniumot – hangsúlyozom, hogy ez utóbbi sok esetben egyáltalán nem orgonapótlék, hanem azzal teljesen egyenértékű – vagy akár a historikus hangszert.

Különösnek tűnhet, hogy több neves evangélikus egyházzenesz, zeneszerző egyetlen darabja sem jelent meg kötetünkben. Ennek az az oka, hogy tudatosan kerültük az elmúlt években szerzői kiadásokban megjelent darabok újrakiadását – ilyenek *Sulyok Imre* vagy *Zalánfy Aladár* művei.

B. G.: A másik szempont a nehézségi szint volt. Saját magunkon mértük le a darabok nehézségét: olyanokat igyekeztünk kiválasztani, amelyeket mi komolyabb felkészülés nélkül el tudtunk játszani. Úgy gondoljuk, ezeket mindenki egy-két hét alatt képes megtanulni, így több energia maradhat a zenei megformálás kidolgozására. A kántorképző intézetben működve jól látjuk, milyen az okleveles kántorok felkészültsége, ez is mércéül szolgált.

G. M.: Emellett olykor döntőnk kellett, hogy inkább a zeneileg kevésbé szép, pedál nélkül lejátszható vagy a zeneileg igényesebb, ám pedális művet közöljük. Végül bekerült néhány olyan darab is, amely több időt és gyakorlást kíván.

– Milyen praktikus vonásai, érdekességei vannak a kötetnek?

B. G.: Egyrészt nem énekszámok alapján közöljük az előjátékokat, hanem a szövegkezdetek szerinti ábécérendben. Ezzel az volt a célunk, hogy a korárelőjáték-gyűjtemény túlélje az énekeskönyvünket. A korárelőjátékok mellett pedig a függelékben néhány szabad darab is helyet kapott, ezek zenei motívumaikban egy-egy korálra emlékeztetnek, így kapcsolódnak a kötet tematikájához.

G. M.: A másik praktikus dolog a korárelőjátékok tonálisának az énekeskönyvi énekek hangneméhez való igazítása volt: ahol csak lehet, megtettük ezt. Ha a mű transzponálva játszhatatlanná vagy hallgathatatlaná válna, modulációt közlünk az eredeti hangnemű kompozíció után. Emellett több darabban is javítanunk kellett a korábbi kiadások – néha meglepően sok – hibáját.

Gyűjteményünk nagy értékének tartom az itt először megjelent darabokat. A kötet számára komponáló szerzők művein kívül *Kapi-Králik Jenő*, Trajtler Gábor vagy *Johann Sebastian Bach* utolsó tanítványa, *Johann Christian Kittel* alkotásait kéziratból közöljük – tudomásunk szerint e művek most jelennek meg először nyomtatásban.

B. G.: Azt hiszem, az is egyedi, hogy olyan gyűjteményt adhattunk ki, amelyben az 1600-as évek közepétől szinte minden évtizedre jut zeneszerző; emellett nemzetiségüket tekintve is igen sokféle komponista művét közöltük.

– Milyen volt együtt dolgozni, mennyire tudtak érvényesülni az egyéni igények?

G. M.: Nagyon jó; mindketten sokat tanultunk a másiktól. Folyamatosan győzködtük egymást, de mindig sikerült kompromisszumot kötnünk. Az, hogy nem egy szerkesztője volt a kötetnek, csak a javára vált, hiszen így a kotta nem egyetlen ember ízlését és elképzelését tükrözi.

– Nyilvánvaló, hogy elsősorban istentiszteleti célokra szánták a kiadványt, de milyen helyet foglalhat majd el a kántorképzésben?

G. M.: Semmiképpen nem áll szándékunkban, hogy ezzel a kötetel kizorítsuk az eddig jól beváltakat, éppen ezért nem is vettünk át azokból kompozíciókat. Olyan viszont előfordult, hogy egy-egy tétel inkább a kántorképzésben való jó használhatósága miatt került be, semmint az istentiszteleti előjáték igénye miatt. Ez a kotta az eddigieket egészíti ki, gazdagítva az elérhető repertoárt.

– Sokan már hallottak a kötet megjelenéséről – a nyár végi kántortovábbképző tanfolyam egyik kurzusa is e kötet művei köré szerveződött –, de úgy gondolom, még többen vannak, akik nem értesültek róla. Terveznek-e olyan eseményt, ahol a kötet népszerűsítése állna a középpontban?

B. G.: Az őszi folyamán, november 13-án – inkább az egyházzeneszeket megcélozva – terveztünk egy hivatalos bemutatót a Magyar Egyházzenei Társasággal és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyházzene tanszakával közösen. Reméljük, ezáltal még jobban elterjed a kötet megjelenésének híre.

Korárelőjátékok az Evangélikus énekeskönyvhöz. Szerkesztette Bence Gábor és Gálos Miklós. Luther Kiadó, Budapest, 2015. Ára 4900 forint.

MONTÁZS: ECSEDI KLÁRA

Jaj a legyőzötteknek!

1849. október 6. emlékezete

Ferenc József osztrák császár és I. Miklós orosz cár hadai voltak a győztesek. A két nagyhatalom eltipor-ta a magyar szabadságharc honvéd-seregeit. A kimerült, éhező férfiak in-dultak haza, gyalog, sebesülten... A temesvári vereség – 1849. augusztus 9-én – a végső álmokat is szétfoszlat-ta. *Kossuth* a menekülést választotta, és vele együtt sok ezren özönlötek ki a legázolt Magyarországról.

Görgey tábora maradt. Úgy érezték, nem futhatnak szét, katonai becsüle-tük azt kívánja, hogy rendezett csa-patok tegyék le a fegyvert a cári ha-dak előtt. A császári pribékek meg-kapták a könnyű zsákmányt. Kivéve Görgeyt. (Az áruló nevet hosszú éle-tében nem tudta lemosni magáról.)

Haynau nem kegyelmezett. Októ-ber 6-án a szabadságharc tizenhárom katonai vezetőjét végezték ki Aradon. A pesti kivégzéseket – szintén aznap – az első felelős magyar minisztérium elnökének az agyonlövésével kezdték. Most is föl villan bennem a hajnali kép: *Batthyány Lajos* ott térdel a köves ud-varon, jobb kezét szívére teszi. Így vár-ja a halált. „Éljen a haza!” – kiáltja, ameddig a golyózápor engedi.

„Éljen a haza!” – hányszor hang-zott föl harctéren, puskacsövek előtt, bitó alatt. Hiába. Egy éven át zuhog-tak a szörnyű ítéletek neves férfiak-ra és a köznép névtelen fiaira. A vé-res ősz sötét januárba fordult. A pi-ros-fehér-zöld zászlók eltűntek a házakról, helyükre fekete szegélyes lobogókat tűztek. *Vörösmarty* ek-kor írta félelmes verssorait: „Most tél van és csend és hó és halál. / A föld megöszült; / Nem hajszálanként, mint a boldog ember, / Egyszerre öszült az meg, mint az isten...”

Apám mesélte: a háborúban októ-ber 6-án kis kápolnát emeltek egy sziklahasadékban, nyírfaág kereszttel, őszi falevélből varrt arany terítővel, el-fűrészelt ágyúhüvelyből készült ke-hellyel, ott emlékeztek és imádkoztak. Én is így teszek. Gyertyát gyűjtök a késő éjszakában, egy pillanatig várok, azután mondom a neveket: *Aulich Lajos, Damjanich János, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Knezich Károly, Láhner György, Lázár Vilmos, Leinin-gen-Westerburg Károly, Nagysándor József, Pöltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác, Vécsey Károly.*

■ F. F. J. L.

Meghalt Göncz Árpád volt köztársasági elnök

▶ **Életének 94. évében családja körében elhunyt Göncz Árpád, a Magyar Köztársaság volt elnöke kedden – tudatta október 6-án a család nevében Gulyás And-rás titkárságvezető a Magyar Távirati Irodával. (Temetéséről lapzártánk után intézkednek.)**

Göncz Árpádot huszonöt éve, 1990. augusztus 3-án választotta az Or-szágyűlés köztársasági elnökké, ezzel ő lett a rendszerváltozás utáni Magyar-ország első államfője. Az első szabad választások után az új Országgyűlés alakuló ülésén házelnök lett, és ő lát-ta el az ideiglenes köztársasági elnö-ki teendőket is. A Magyar Demokra-ta Fórum és a Szabad Demokraták Szövetsége megegyezése alapján vá-lasztotta a parlament augusztusban öt évre a Magyar Köztársaság elnökévé, majd mandátumának letelte után, 1995. június 19-én újraválasztották. Államfőként törvények százait el-lenjegyezte, normakontroll kérésére

feljogosító jogkörével kilenc alka-lommal élt. Ő maga is kezdemé-nyezett törvényt: indítványozta a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport elleni gyűlöletre uszítás bűn-cselekménnyé nyilvánítását. Elnök-sége idején ő volt Magyarország leg-népszerűbb politikusa.

Göncz Árpád életében több kitűn-tetésben részesült, sok rangos egye-tem fogadta díszdoktorává, több vá-ros díszpolgárává. 2000-ben az ame-rikai kormány díjat alapított a tiszte-letére, melyet évente adnak olyan magyar embernek, aki kiemelkedő teljesítményt nyújt a demokrácia és az emberi jogok érvényesítésében.

2012-ben, kilencvenedik születés-napja alkalmával gyermekei elhatá-rozták a Göncz Árpád Alapítvány lét-rehozását az író-műfordító-politi-kus életének és munkásságának be-mutatására, az 1956-os forradalom emlékének, a magyar demokratikus és szabadelvű hagyományoknak az ápolására, valamint művei és a róla szóló művek megjelentetésének elő-segítésére.

▶ MTI

Krisztus példája útba igazít

Beer Miklós katolikus megyés püspök gondolatai a migrációról

▶ **Izgalmas és különösen aktuális témáról hallgathatott meg előadást a budavári evangélikus szabadegyetem közönsége a legutóbbi alkalommal. Beer Miklós váci katolikus megyés püspök október 5-én arról be-szélt, hogy szerinte miként kell viszonyulnunk nekünk, keresztények-nek az Európát érintő migrációs jelenséghöz.**

BALICZA MATE FELVÉTELE

Az est házigazdája, *Fabiny Tamás* püspök bevezető áhítatában arról beszélt, hogy idén januárban még nem gondolta, mennyire aktuális lesz az év igéje az egyházunkban is használt bibliaolvasó *Útmutató-ban*: „Fogadjátok be egymást, aho-gyan Krisztus is befogadott titeket I-s-ten dicsőségére.” (Róm 15,7) Aztán a februári rendkívüli hidegben meg-nyitottuk az éppen átépülő Üllői úti központi épületünk egy részét, aho-vá – Krisztus parancsának engedel-meskedve – a Kálvin téri aluljáró-ból kiszorított hajléktalanokat fo-gadtunk be.

Márciusban Németország újra-egyesülésével kapcsolatban jutha-tott eszünkbe, hogy a hazájából me-nekülni próbáló, a társadalom jelen-tős része által méltán megvetett, au-tokrata pártfőtitkárt, *Erich Honeckert* egy korábban ténylegesen üldözött evangélikus lelkész fogadta be. Idén nyár végén pedig elérte Európát a kö-zel-keleti térség felől áramló, az ín-ség, a terror és a polgárháború elől menekülő emberek sokasága. Ek-kor érezhettük igazán – mondta Fa-biny Tamás –, mennyire aktuális és elgondolkodtató az *Útmutatóban* kiemelt, a befogadásra mint alapve-tő keresztényi erényre intő újszöve-tégi ige.

FOTO: THEMIGRANTSFILES.COM

Hogyan kezeljük hívó emberként a kialakult helyzetet? Erre a kérdé-s-re kell tudatosan megkeresnünk a vá-laszt, amely nyilvánvalóan megtalál-ható hitünk fundamentumában, Jé-zus Krisztus tanításában, életével és tetteivel adott példájában – jelentet-te ki a váci püspök. Jézus nem ment el részvét nélkül semmiféle ínség mellett. Ezt a hozzáállást idézi elénk a katolikus liturgiában elhangzó mondat, és – Beer Miklós szerint – ebből a feltétlen szeretetre épülő odahajolásból kell eredeztetnünk a saját keresztényi magatartásunkat és világszemléletünket.

A vándorlók egyelőre Észak-Euró-pa felé tartanak, vagyis nem igénylik, hogy befogadjuk őket. De fel kell ké-szülünk arra is, amikor majd ez a helyzet megváltozik, a jelenleg a migrációs hullám célországainak tekintett államok már nem tudnak vagy nem akarnak több idegent be-fogadni, így ők visszatérnek Ma-gyarországra, vagy egyenesen a mi országunkat tekintik végcéljuknak.

Beer Miklós szerint egyértelművé kell tennünk, hogy Magyarország a jó szándékú, társadalmi normáinkat tiszteletben tartó, valóban menekü-lő embereknek menedéket nyújt. A keresztényeknek úgy kell tekinte-niük erre a helyzetre – jelentette ki a püspök –, hogy az Úr lehetőséget kínál a hitük megerősítésére. A hité-ben megfogyatkozott Európát az anyagiasság és a pénz uralmának dominanciája hatja át, s ez mindin-kább a valódi emberi, keresztényi ér-tékek és etikai normák érvényesülé-se ellen hat. Éljük meg valódi kegyel-mi időszakként a népvándorlást – biztatott Beer Miklós –, amely hoz-zászegíthet bennünket keresztény hi-tünk megújításához.

Igaztalan magatartás lenne általá-ban ellenséget látni a migránsokban, az pedig kifejezetten hiba – állította az előadó –, ha a kialakult helyzet összértadalmi megvitatása helyett állami eszközökkel gyűlöletet szítanak ellenük. Elkerülhetetlenül foglalkoz-nunk kell a jövevények integrációjá-val, s ennek leghatásosabb eszköze le-het az, ha hitben erős keresztényi éle-tünk személyes példájával serkentjük őket az integrációra – állítja a váci ka-tolikus egyházmegye püspöke.

Beer Miklós szerint a hazájukat el-hagyó migránsok jelentős része ke-resztény, az egyébként általában pél-dásan erős hitű muszlimok közül pe-dig főként azok indulnak útnak, akiknek a hite nem elég erős. „*Tegye-tek tanítvánnyá minden népet!*” – szól Jézus misszióra buzdító parancsa. Most az Úr alkalmat kínál arra, hogy megmutathassuk: komolyan vesszük az egyik legfontosabb parancsát.

Nem azon kell töprengenünk, hogy mit miért nem teszünk, hanem meg kell látnunk a migrációban an-nak esélyét, hogy bepótolhatjuk mindazt, amit a megértés, a befoga-dás és a szeretetre épülő szolgálat te-rén keresztényként elmulasztottunk – jelentette ki a budavári evangélikus szabadegyetemen tartott előadásában Beer Miklós, a Váci Egyházmegye püspöke.

■ I. L. L.

HIRDETÉS

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Éghajlati igazságosság

Teremtés heti záró istentisztelet Sopronban

► A magyarországi keresztény egyházak szeptember 27. és október 4. között ünnepelték a *teremtés hetét*, melynek idei témacíme így szólt: *Egy gazdag és egy szegény – éghajlati igazságosság*. Az ökumenikus országos záró istentiszteletnek múlt vasárnap a Soproni Evangélikus Egyházközség adott otthont.

A teremtés hete idei témájának aktualitását az adja, hogy decemberben Párizsban rendezik meg az Egyesült Nemzetek Szervezetének 21. klímakonferenciáját. A csúcsra az európai keresztények – összetartozásuk és közös tenni akarásuk jelül –

A „Tekerj felebarátodért!” elnevezésű akcióval az Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport célja felhívni a figyelmet, hogy egy kilométernyi útszakaszon autózva tízszer annyi szén-dioxidot bocsátunk ki, mint kerékpározva...

A kerékpárosok – Budapest, Tata, Pannonhalma, valamint Répcelak érintésével – október 4-én értek célba Sopronban. A nyugati határszélen fekvő városban a teremtés hetének zárásárával egy időben adták át a stafétát az osztrák biciklistáknak. A stafétát vékony cső jelképezte, melybe valamennyi állomáson töltöttek egy marék helyi földet.

Az ünnepi alkalomra egybegyűlteket a helyiek új gyülekezeti központjában *Gabnai Sándor*, a Soproni Egyház-megye esperese köszöntötte. Ezt követően *Peter Pavlovic*, az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat (ECEN) elnöke világított rá beszédében a párizsi klímacsúcs döntő jelentőségére, valamint felhívta a figyelmet a keresztény egyházak felelősségére és feladatára – különösen is a kisebb egyházak szerepére – a teremtett világ megőrzésében.

Az országos záró istentiszteleten *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát szolgált igehirdetéssel, a liturgiában köz-

A SZERZŐ FELVÉTELE

egy északról délre tartó közös zarándoklat keretében érkeznek. Az Egyházak Világtanácsa által meghirdetett nemzetközi ökumenikus zarándoklathoz kelet–nyugat irányban Kárpát-medencei magyar kerékpárosok is csatlakoztak.

A staféta-kerékpározás első állomása a kárpátaljai Beregszász volt, ezt követte Tokaj. A magyarországi szakaszon tekerők – *Kodácsy Tamás* református lelkész vezetésével – a teremtés hete nyitó istentisztelete után indultak útnak.

remüködött *dr. Fischl Vilmos* evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtáitkára, *Nobilis Mária* pápai káplán, *Kodácsy Tamás*, a református Ökogyülekezeti Tanács elnöke, valamint *Kodácsy-Simon Eszter*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Ararát Teremtésvédelmi Munkacsoportjának vezetője.

A Soproni Evangélikus Egyházközség 2013 óta viseli az „ökogyülekezet” címet, melyet olyan közösségeknek ítélnék oda, amelyek vállalják, hogy aktívan tesznek a teremtett világ védelméért.

A záró istentisztelethez kapcsolódóan a résztvevők megismerhették a soproni Fabricius Endre Evangélikus Szeretotthon napkollektoros rendszerét, valamint a Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola épületenergetikai fejlesztéseit és sokrétű környezeti nevelési tevékenységét. Végezetül a házigazda gyülekezet saját készítésű süteményekkel és saját termesztésű gyümölcsökkel látta vendégül az ünnepi alkalomra érkezetteket.

■ DR. GÁLOS BORBÁLA
(Soproni Evangélikus Egyházközség)

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Rájönnek-e életedből, hogy Isten a forrás?

Ökumenikus női területi találkozó

► A Dunántúl északi felén élő protestáns felekezetek asszonyait invitálta október 3-án Győrbe a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) Női Bizottsága. Az *Október a reformáció hónapja* programsorozat keretében tartott területi találkozó helyszíne a Győri Református Egyházközség patinás temploma volt. Hogy egy regionális találkozó miként illeszkedik egy országos rendezvénysorozatba? Erre a kérdésre *dr. Fischl Vilmos* evangélikus lelkész, a MEÖT főtáitkára és *P. Tóthné Szakács Zita*, a MEÖT Női Bizottságának elnöke adta meg a választ a nap elején: régiós szinten könnyebb szervezni és egyeztetni. Igazolta ezt a győri alkalom látogatottsága, hiszen nemcsak helyből, de Zalaegerszegtől Móríg, Ajkától Budapestig képviselték munkatársak a MEÖT Női Bizottságát.

A találkozón a kezdő igehirdetést *Erlitz Anita*, a győri reformátusoknál alig egy hónapja szolgáló fiatal lelkész nő tartotta, aki a jól ismert igeverny nyomán („*Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeküket...*” – Lk 18,16) hívta fel hallgatósága figyelmét a szülői példamutatás szükségességére. Az alkalmat záró prédikációjában pedig *P. Tóthné Szakács Zita* abban bátorított mindenkit, hogy a hűséggel végzett nevelés mint a jó földbe szórt mag tud kikelni és jó gyümölcsöt teremni.

A nyitó és záró igehirdetés központi gondolatának ismeretében aligha lepi meg az olvasót, hogy ezen a szombaton mi is volt az a téma, amely köré összegyűltek a különböző protestáns felekezetek asszonyai: az *Isten rendje az oktatásban, nevelésben* címmel meghirdetett előadás megtartására *Csorbáiné Farkas Zsófia* kapott felkérést.

Az evangélikus iskolalelkész fiatalos lendülettel avatta be hallgatóságát abba, hogy az *Öszövétség*, majd az *Újszövetség* korában miként gondolkodtak az emberek gyermekek tanításáról. Az élvezetes bibliai történeti visszatekintés után Zsófia szolt *Luther Márton* felismeréséről, aki a szülők kezébe adta *Kis káitéját*, hogy a családfők abból taníthassák gyermekeiket. Végül beszélt a mai kor kihívásairól, napjaink széteső, csonka és mozaikcsaládjairól, amelyekben a kicsi-

nyek jobban ki vannak szolgáltatva az otthonitól eltérő szellemi irányzatoknak.

A hívő emberek nevelési elve nem csupán viselkedési formák átadása, valamely értékrend közvetítése, hanem a maradandó érték átadása – hangsúlyozta az előadó, rámutatva, hogy az egyházi iskoláinkban tanító pedagógusok abban segíthetnek, hogy „a gyermekek-

ra váró adottságait, s tapintattal, szeretettel segítették felszínre kerülni őket. „Azt gondoltam, hogy a tanárim maguktól jók – emlékezett vissza Éva. – Később jöttem rá, hogy a szeretetüknek Isten a forrása.”

Hol is tölthették volna a találkozó résztvevői a délutánt, mint a templommal szomszédos állami iskolában? Itt került sor – öt csoportban – az el-

A SZERZŐ FELVÉTELE

ben rejlő isteni lehetőségek, Istentől kapott ajándékok kibomolhassanak”.

Salyámosy Éva nyugalmazott televíziós szerkesztő bizonzyságtételével (*képiünkön*) csak aláhúzni tudta mindazt, amit az előtte szóló lelkész nő előadása tartalmazott. Az ő élete is igazolja, hogy Isten miként tud helyreállítani rosszul induló sorsokat hívő pedagógusokon keresztül.

Éva élete árvaházból indult. A debreceni katolikus lánygimnázium, a Svetits tanárai ismerték fel benne kibontakozás-

hangzottak feldolgozására. Volt, aki gyermekkori élményeit osztotta meg arról, hogy kik segítették Krisztusra találásában, mások pedig arról cseréltek eszmét, hogy a mai gyermekek, fiatalok számára miként tehető vonzóvá a gyülekezethez tartozás. Abban mindannyian egyetértettek, hogy igazán ható ereje a hitelességnek, a személyes példaadásnak van.

Zárásként újra és újra felidéződött a nap elején elhangzott gondolat: „Ahogyan élsz, azt örökíted tovább!”

■ B. PINTÉR MÁRTA

A finnországi *Mikkeli Egyházkerület* püspöki hivatalának dolgozói tettek látogatást október 1. és 4. között a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben. A tizenöt fős csapat *Seppo Häkkinen* püspök vezetésével először Kőszegre utazott, ahol részt vettek a szüreten, majd a hétfőjét Győrben töl-

tötték. Szombaton a rövid városnézést követően megtekintették a kerületi székházat, és *Szemerei János* püspökkel tárgyaltak a testvérkerületi kapcsolat aktualitásairól is. Délután Pannonhalmára kirándultak. Vasárnap délelőtt részt vettek a győr-nádorvárosi templomban tartott istentisz-

teleten, amelyen Seppo Häkkinen prédikált, majd közösen osztott úrvacsorát Szemerei János püspökkel és *Szabó János* helyi lelkésszel. 1Kor 1,4–9 alapján tartott igehirdetésében a finn püspök a hálaadás és az egymásért való imádság fontosságát emelte ki.

■ ADÁMI MÁRIA felvétele

„Félek hinni valamiben”

Interjú az Észak-Koreából szökött lánnyal, aki megírta a történetét

► **Hyeonseo Lee** boldog gyermekként nőtt fel Észak-Koreában. Azt hitte, hazája a világ legboldogabb országa. Pedig Észak-Koreában immáron hetven éve diktátorok kezében a hatalom. A lányban – látva a nyilvános kivégzéseket, majd tapasztalva az istenként tisztelt diktátor halálát – kamaszkorában kezdett ébredezni a sejtés, hogy talán mégsem úgy vannak a dolgok, ahogyan az állami tévé vagy a tanárai hirdetik. A határ mellett lakva eljutottak hozzá a kínai és a dél-koreai tévéadások is, és döntött: tizennolcadik születésnapja előtt – családja tudta nélkül – átszökött Kínába, hogy megnézze, milyen ott a világ. Éveken át bujkált, mielőtt Dél-Koreába jutott, majd regényes módon utanaszökött a családja is. Élményeit könyvben írta meg: *A lány hét névvel* nemrégiben jelent meg Magyarországon a Libri Kiadó gondozásában. Hyeonseo Lee-vel alkalmunk nyílt személyesen is találkozni.

– Magyarországon a második világháború után, 1949-től 1989-ig úgynevezett szocialista rendszer uralkodott, ez azonban korántsem volt annyira szigorú, mint az észak-koreai. Elmesélné, milyen volt az Ön számára abban a rendszerben élni?

– Észak-Koreát teljesen elszigetelték a külvilágtól, nem áramolhatnak szabadon a hírek. Ott nem úgy van, hogy bármiből hír lehet a tévében vagy a sajtóban. Egyetlen hivatalos tévétársaság létezik, amely csak azokat a propagandaműsorokat sugározza, amelyek a vezetők tevékenységéről szólnak. Még az ország egyes területeinek hírei is csak a vezetőkkel összefüggésben jelennek meg, tehát nemcsak hogy kívülről nem érkezhetnek információk, de az ország egyik feléből a másikba sem jutnak el.

Az emberek egyébként normális életet élnek, és azt kell, hogy mondjam: boldogok. Amikor szabadságról, emberi jogokról, demokráciáról és effélékről beszélünk, azt sem tudják, mit jelentenek ezek, hiszen sosem volt részük bennük.

Amit a diktátor mond, azt mind elhiszik. Azért, mert ő mondja. Borzasztó dolgokat mond a külvilágról, az emberek ezért örülnek, hogy ebben az országban élhetnek. Hetven évvel ezelőtt az országot egy vonal mentén kettéválasztották. Az észak-koreaiaknak azt mondják, hogy a dél-koreaiak szenvednek az amerikai imperialisták miatt, akik terrorizálják azt a borzasztóan szegény országot. Mutogatnak róluk olyan, kézzel festett képeket, amelyeken az emberek lábán még cipő sincsen. Mi pedig boldogok vagyunk, mert nekünk van cipőnk, tehát sokkal jobb a sorsunk, mint a dél-koreaiaké. Ezért aztán mindenki szerencsésnek érzi magát, hogy kedves vezetőink vannak.

Azt is mesélik nekünk, hogy Amerika minden egyes pillanatban veszélyt jelent ránk, ezért aztán az ország vezetői megtesznek mindent, hogy megvédjék az országot és a lakosságot. A diktátor védelme nélkül nem is létezhetnénk, nem lehetne Észak-Korea, ezért erre igen büszkék vagyunk.

Azt mondják, az első államelnök, *Kim Ir Szen* a legnagyobb és legnagyobb ember lény az egész világon, és mindenkinek, aki csak él, tisztelnie kell őt. A phenjani tévé pedig sorra mutatja be azokat a műsorokat, amelyekben a világ számos pontjáról hozzánk érkező turisták is tiszteltetl adóznak őelőtte, a Nagy Vezető előtt. Amikor még csak óvodások voltunk, már azt sulykolták belénk, hogy a kedves vezetők azok, akik megvédnek bennünket minden bajtól, és a cselekedeteiket számos természeti csoda is alátámasztja. Szívárvány ívelt át a hegyeken, amikor *Kim Ir Szen* fia, *Kim Dzsongil* megszületett, és ő tulajdonképpen ma is isten, hiszen számos csodát visz véghez.

– Akkor ezek szerint fiatalkorában Ön is hitt ebben? Ez volt a hite?

– Nem kivétel ez alól egyetlen álampolgárunk sem. Mindenki hisz

ebben. Érthető, hogy ha az ember fiataloktól ezt hallja, hisz benne. Körülbelül tizennégy éves koromban kezdtem eszmélni. Akkor halt meg a

volt Észak-Koreában, de a rezsim tiltotta a jósnők tevékenységét, és illegális volt hozzájuk fordulni. Számos jósnő a börtönben végezte, voltak

FOTO: REUTERS

Nagy Vezető. Talán mégsem isten ő? – tettem fel a kérdést. Sokkolt, hogy azt hittem, sosem fog meghalni, mégis meghalt. Akkor talán ő is ember? – kérdeztem magamban.

Naiv vagy buta lánynak gondolhatnak, hogy hittem benne, de a körülöttem lévő emberek is mind hittek abban, hogy ő isten. Aztán láttam egy tévéműsort, amelyben egy híres észak-koreai író, aki könyvet is írt a kedves vezetőkről, elmondta, hogy amikor megfogta *Kim Dzsongil*nek a kezét, érezte, hogy istennel fog kezét. Így aztán mindenki kezdett hinni abban, hogy most már ő az isten. Miért ne lehetne isten? A diktátorokkal személyesen sohasem találkoztam életemben, így hát hittem bennük. A szüleim generációja az ötvenes években született, amikor ezek a mítoszok születtek, ők már teljesen ebben a kultuszban nőttek fel, és ebben neveltek engem is.

– Ez tehát olyan, mintha egy vallás lenne... De mi volt a vallás Koreában a diktatúra előtt? Vannak-e még ennek nyomai?

– Észak-Koreában az ember nem ismeri a világban lévő vallásokat, sőt nem is hall róluk. Ez lehetetlen. A vallás Észak-Koreában a vezetőkkel függ össze, akik az istenek. Csak a diktátorban hiszünk. *Kim Ir Szen* a legfőbb isten. A koreai háború idején a többi vallás vezetői, így a keresztényeké is, Dél-Koreába szöktek. A keresztény embereket, akik az országban maradtak, üldözni kezdték. A rezsim börtönökbe, foglytáborokba vitette, megkínozta őket. Sosem mondják, hogy lenne másféle vallás, mint a diktátor tisztelete.

Van azonban egy háttérben megfigyelhető vallás, amelyről a könyvemben is írtam. Az emberek jósnőkhöz fordulnak a jövő kérdéseit illetően, ez egyfajta vallásos tevékenység. Amikor én születtem, akkor ez igen népszerű

idők, amikor komolyan vették az üldözésüket, mégsem tudták teljesen kiirtani ezt a tevékenységet.

– De Ön aztán másfajta életet választott, hiszen átszökött a határon. Kínában bujkált, évekig ott élt, majd végül Dél-Koreába ment, ahol jelenleg is él. Elmesélné, milyen volt az élete a szökése után?

– Tizenhét évesen lassan ráébredtem arra, hogy a határ másik oldalán valami más lehet. Mivel a határhoz közel, Hjeszanban éltem, tudtuk fogni a kínai tévé adásait. Ez is tiltott Észak-Koreában, ezért megtettem minden tőlem telhetőt, hogy ne derüljön ki. Éjszakánként néztem az adásokat, elfüggönyözött ablakoknál, teljesen lehalkítva a tévét. Ha kiderült volna, mit csinállok, bajba kerültem volna, lehet, hogy még börtönbe is. Bármi megtörténhetett volna.

A dél-koreai és a kínai adások színesek voltak, életteliak, az észak-koreai tévé viszont annyira sivár, egysíkú, csak a propaganda megy benne, csak a kedves vezetőkről hallhatunk. Aztán tizenhét évesen komoly dolgokat láttam... Nálunk, ha valakit valami tiltott dolgon érnek tetten, akár az utcán is kivégzik elrettentésül. Ez felborzolja az ember lelkét.

A kínai határ az én városomhoz, Hjeszanhoz esik a legközelebb. Vanak koreai kínaiak, akik csempészéssel foglalkoznak, ruhát, cipőt, zenét és élelmiszert is lehet tőlük venni. Ez a fiatal lányoknak csábító. Fel tettem a kérdést: vajon miért halnak meg körülöttem olyan sokan, ha Észak-Korea a világ legjobb országa? Kíváncsi lettem, és átmentem a határon, még a tizennolcadik születésnapom előtt. De abban a pillanatban, amikor elszöktek az országból, még nem gondoltam arra, hogy ezzel elszakítom magam nemcsak a hazámtól, de a családomtól is.

Bár Kínában briliáns világ vett körül, mégis árnyékban kellett élnem: illegális bevándorló lettem, és a kínai rendőrség mindent megtett azért, hogy elfogjon, és visszaküldjön abba az országba, ahol börtön várt volna rám, kínzások vagy nyilvános kivégzés. Ma is felteszem a kérdést: miért nem akarják Észak-Korea bukását? Miért nem akarják a két ország egyesülését? Kína mindent megtesz azért, hogy kiszolgálja az észak-koreaiakat.

De igen-igen szerencsés voltam, még akkor is, amikor a rendőrség elfogott és vallatott – csak hajszálon múltam, hogy nem buktam le, az mentett

Az, hogy most itt ülhetek, végtelen szabadságot jelent nekem. Az emberek talán nem is tudják ezt átérezni, értékelni... Nagy árat fizettem ezért, de úgy érzem, jó döntést hoztam, még akkor is, ha mélyen legbelül vannak olyan helyek a lelkemben, amelyeket üresnek érzek.

Nehéz válaszolnom: megtapasztaltam, mi a szabadság, a demokrácia, és azt gondolom, hogy ezek fontos értékek, amikért újra elsöknék. De közben, amikor válaszolok, elfog az a bizonytalanság is, ami évekig körülvettem, a családom hiánya, és még sorolhatnám, mi minden.

– Mit gondol, egyesülhet valaha a két Korea?

– Ez az én reményiségem, de a családomé, anyukámé is.

– Mennyi ideig állhat még fenn az észak-koreai rezsim?

– Örület, de 2015-ben már hetven éve, hogy létezik. A diktátorok le szoktak tűnni. Szinte hihetetlen, hogy nekünk még mindig ott van a diktátorunk. Ez valószínűleg azért van, mert az észak-koreaiak olyan erősen hisznek abban, hogy ő a legfelsőbb lény a világon.

De azt gondolom, hogy sokan vannak olyanok is, akik rájöttek, hogy Észak-Korea nem a világ legjobb országa. Tudok róla, hogy a diktátor körül lévő, hatalommal bíró emberek között is vannak, akik így gondolják, de még nem merik kimondani. Meg vannak félemlítve az emberek, nyilvános kivégzések vannak, éjszaka sokan eltűnnek, politikai foglyokként táborokba viszik őket. De a diktátor körüli emberek, akiknek hatalom van a kezükben, képesek lennének a változás előidézésére, képesek lennének elérni a diktatúra végét. Remélem, hogy *Kim Dzsongun* lesz az utolsó diktátor. De ezt nem lehet tudni. Reménykedhetünk benne, hogy a rezsim összeomlik, és feláll egy új kormány, amely elmozdítja majd a Kim családot, megkezdí az igazi párbeszédet a nemzetközi közösségekkel, kinyitja Észak-Koreát, és ezzel létrejöhet majd az egyesülés.

– A könyvében arról is ír, hogy elhunyt nevelőapja lelkéhez imádkozott a nehéz helyzetekben. Ez számomra egy kis vallásos attitűd... Most, emnyi év után miben hisz?

– Tulajdonképpen megpróbáltam azóta Istenben hinni. Dél-Koreában rengeteg keresztény egyház van, katolikusok, protestánsok egyaránt. Nekem még naponta meg kell küzdenem a mentális fásultságommal, le kell küzdenem az idegességemet. Amikor az emberek megkérdezik, hogy vallásos vagyok-e, azt mondom, hogy vallásos vagyok. Megteszek mindent, hogy higgyek Istenben. De ez nehéz.

Amikor kinyitom a Bibliát, olyan érzésem van, mintha már rengetegszer olvastam volna. Pedig sosem olvastam a Bibliát addig, amíg el nem jutottam Dél-Koreába. Az üzenetek lényege ugyanis olyan, mint amit Észak-Koreában tanultam. Ha Isten nevét *Kim Ir Szen*nek vagy *Kim Dzsongille* helyettesítjük be, akkor a diktátor kultuszát kapjuk. Dráma ez számomra, félelemmel és a régmúlt emlékeivel tölt el.

Komolyan hittem abban, hogy a kedves vezetők maguk is istenek, aztán egyik a másik után meghalt, ami borzalmas érzés volt. Ezért aztán félek teljesen átadni magam. Félek hinni valamiben. De hiszek abban, hogy ez az idők során majd alakul bennem. Vannak, akik hirtelen térnek meg, remélem, hogy nálam is meg fog ez egyszer történni...

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Tudd, kik a barátaid!

Gyorsan nevezd meg az öt legjobb barátodat! Ha nem tudsz ötöt, nevez meg hármat, kettőt vagy egyet, egy nagyon jó barátot, aki már régóta az életed része!

Mindannyiunknak vannak barátai – vagy legalábbis úgy gondoljuk. Néhány munkatársunkra – velünk egy részlegben dolgozóra vagy valamilyen projektben partnerünkre – úgy tekintünk, mint barátra. Néha találkozzunk velük a munkán kívül is, de a barátság gyakran a munkahelyre korlátozódik. Gyakori az is, hogy egyesek úgy lesznek a barátaink, hogy bizonyos szerepeket töltenek be az életünkben: teniszb- vagy golfpartnerek, útitársak, pénzügyi tanácsadók; olyanok, akikkel alkalmanként leülünk egy kávéra, vagy a szomszédban lakók.

A barátok leginkább azok az emberek, akikkel megosztjuk a mosolyunkat, akiknek élvezzük a társaságát, akikkel keressük a kapcsolatot, akár telefonon, e-mailben, sms-ben vagy a „régimódi” személyes találkozással. A legtöbb esetben életünk látószögét tágitják a barátok, és kellemeesebbé teszik mindennapjainkat. Ugyanakkor a barátság tesztje, lakmuszpapírja nem az az időszak,

amikor a dolgok jól mennek, amikor a karrierünk szárnyal, és a körülöttnk lévő emberek osztoznak a sikerünkben – igazi arcukat akkor mutatják meg a barátok, amikor az életünk mélyponton van. Ahogyan egyszer valaki megfogalmazta: amikor az életed felemelkedőben van, a barátaid tudják, ki vagy. Amikor lefelé mész, tudod, kik a barátaid.

A bajok vagy a nélkülség idején nincs annál vigasztalóbb, mint ha egy barátodtól azt hallod: „Én itt vagyok neked.” „Melletted állok, támogatlak.”

Van egy mondás: „Amikor keményné válnak a dolgok, a kemények beindulnak.” Ez a barátság vonatkozásában azt jelenti, hogy a nehéz helyzetben az igaz barátok nem mennek sehova – melletted maradnak, és ahogy csak tudnak, segítenek.

A Bibliának van érdekes mondanivalója a barátságról is.

Hogy ki az igaz barát, az akkor lesz nyilvánvalóvá, amikor a nehéz idők jönnek. Mindannyian ismerünk olyan embereket, akik barátok, amikor szórakozni vagy nyaralni megyünk. „Sokat nevetünk együtt” – mondják. De mi a helyzet akkor,

amikor kudarcokkal nézünk szembe – akkor kik a barátaink? Kire számíthatunk, amikor tovatűnt a vídamság? „*Mindig szeret a barát, de testvérré a nyomorúságban válik.*” (Péld 17,17)

Figyelmesen kell kiválasztani a barátokat. Vannak olyanok, akikről úgy tűnik, mindenkinek a barátai. Nagyon társasági emberek. Viszont az ilyenekkel való kapcsolat néha felcsínes, nem olyan, amelyre támaszkodhatunk – függetlenül a körülményeinktől. „*Van ember, aki bajba juttatja felebarátait, de van olyan barát, aki ragaszkodik a testvérnél.*” (Péld 18,24)

Egy igaz barátnak a jó tanácsára is számíthatunk. A legjobb barátok azok, akik őszintén és igazán törődnek velünk. Törődnek velünk annyira, hogy készek megmondani az igazságot még olyankor is, amikor nem igazán akarjuk hallani. „A saját érdekében mondom” – hangoztatják, még akkor is, ha az, amit mondanak, nem tűnik jónak abban a pillanatban. „*Az olaj és a jó illat vidámít, de a jó barát lélekből jóvő tanácsa is.*” (Péld 27,9)

■ ROBERT J. TAMASY

Forrás: Monday Manna

Vákuum

„*Házasodjatok, szülessenek fiaitok és leányaitok! Házasítsátok meg fiaitokat, és adjátok férjhez leányaitokat! Szüljenek azok fiúkat és lányokat! Szaporodjatok (...), és ne fogyjatok!*” (Jer 29,6)

Egyszerű fizika. Aki már állt szemtől szemben olyan természeti erővel, amely felülkerekedik az ember erején, az ismeri a fizikai törvények könyörtelen valóságát. Gondolok itt a gravitációra, mikor egy kötél lenyúg, és alattad a mélység, vagy a víz tömegére, mikor méteres hullám gyufaszákként öt-hat méterrel hajít hátrább, és a szél erejére, ha feltámad, és háztetőket fúj le, kártyavárként játszadoxva velük.

Ilyen a vákuum természete is. Ahol légüres tér keletkezik, oda valami – a fizika törvényszerűsége szerint – be fog áramlani. Ha ez empirikusan mérhető és működő valóság a fizikában, akkor higgyük el, hogy működő és valóságos a társadalomban, az egyházban, hovatovább a lélekben is.

Mire gondolok? Nyilván nem arra, amikor kifújjuk a levegőt, és légszomj keletkezik, hanem inkább arra, hogy önáltatás azt hinni: majd csak lesz valahogy... Hiszen az élet kérdéseire adekvát válaszokat kell adni. A „nem tudom”, a „majd lesz valahogy” és a „majd meglátjuk” is válasz, annak ellenére, hogy se nemet, se igent nem akartam mondani. Légüres térben a lelki szubsztancia sem maradhat. Erre hívja fel figyelmünket Jakab apostol is, amikor így ír: „*Hanem legyen az igenetek igen, és a nemetek nem, hogy ítélet alá ne essetek.*” (Jak 5,12)

A keresztségszék kapott kegyelem idején szüleink, keresztszüleink választottak a kérdésre: „Akarjátok-e, hogy megkereszteljük e gyermeket? Vállaljátok-e, hogy a gyermeket keresztyén hitben nevelitek?” Igen, akarjuk, igen, vállaljuk. Azóta sok víz folyt le a Dunán, és ez a vállálás mintha nem annyira látszana gyermekeink, unokáink életében és saját életünkben. A mára csak nevében keresztyén kontinensünk mintha másról is lemondott volna. Lemondott a bátor kiállásról, a bizonyosságtételről, a felelősségvállalásról, az áldozatvállalásról, az önvédelemről...

Hogy van az, hogy évezredek óta őrzött egyértelmű fogalmak mára megváltoztak, és kifordultak önmagukból? Hovatovább a szép lett a csúnya, és a csúnya a szép. Férfias nők és nőies férfiak torzultak idollákká.

Elvesztettük önazonosságunkat és ezzel együtt minden egyebet. Ehhez azonban előbb az kellett, hogy elhagyjuk az Urat. Azt az Istent, aki Fiát adta értünk, hogy boldog és megtalált életünk legyen. Ehelyett minden egyebet szeretnénk feltalálni. Okos-telefont és gondolkodó háztartási gépet, útvonaltervezőt és életvezetőt, koleszterinszint-mérőt és vágyfokozót... Pedig semmit sem kell feltalálnunk vagy kitalálnunk, mert Jézus Krisztus eljött közénk, és megtalált minket. „Itt az Isten köztünk.” Az ő terve Krisztus által célba ért, nekünk csak ezt kell megtalálnunk!

Ezt a rálatálást készítették elő a próféták is, többek között Jeremiás. Ő a Geneziszből kiindulva ismételtlen felhívta figyelmünket Isten rendjére, amely arra hivatott, hogy jóval és áldással töltse ki életünket.

■ STERMECZKI ANDRÁS

SEMPER REFORMANDA

„Pál azt mondja: »*Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme...*« (1Tim 6,10) Ennek igazságát olyan erőteljesen tapasztaljuk meg gyalázatos és gonosz korunkban, hogy talán egyetlen krónikában sem találni hasonlót. Mert tekints csupán arra az iszonyú, szörnyű gatzettre, amit a kapzsiság a kártékony uzsora révén művel. Arra, hogy néhány finom, értelmes és derék embert is annyira megszállott a kapzsiság ördöge és az uzsora démonja, hogy tudatosan és ép ésszel úzik a nyilvános uzsorát, és így szándékosan és színjózanul imádják a mammon bálványát, szemtelenül fittyet hányva az isteni kegyelemre és haragra, és ezért nyitott szemmel és nyitott füllel vonulnak, sőt rohannak a pokol tűzébe és az örök kárhozatba.

Ugyanez az átkozott kapzsiság több más gonosztett között a mi munkánkra is szemet vetett, hogy ezen élje ki rossz hajlamait, és okozzon kárt. Mert miután itt, Wittenbergben az irgalmas Isten kimond-

hatatlan kegyelmét árasztotta ránk, hogy az ő szent igéjét és Bibliáját világosan és tisztán tegyük át német nyelvre, amin mi – mint minden értelmes ember beláthatja – lelkiismeretesen és kitartóan dolgoztunk (mégis csupán Isten kegyelmének köszönhetően), akkor fogja magát a kapzsiság, és a mi nyomdászaink ellen most azt a betyárságot és zsiványságot követi el, hogy munkájukat mások rögvest utánuk nyomják, és így fáradságunk és költségeink elorzásával nyereszkeskednek. Ez óriási és nyilvánvaló rablás, amit Isten meg fog büntetni, és amire egyetlen tisztességes keresztyén sem vetemedne.

Magam miatt ugyan nem törődnek vele, hiszen ingyen kaptam, ingyen adtam (Mt 10,8), és nem kívánék érte semmit cserébe – Krisztus, az én Uram százszorososan, ezerszeresen viszonzotta már –, de a kapzsiságra igenis panaszkodom, ugyanis a falánk bendők és a tolvaj nyomdászok igen galádul bántak el a mi munkánkkal. Minthogy kizárólag a saját hasznukat lesik, kicsit sem törődnek vele, hogy pontos vagy hibától hemzsegtől utánnyomásokat dobnak a piacra.”

► Martinus Luther doktor figyelmeztetése, 1545 (Csepregi Zoltán fordítása)

HETI ÚTRAVALÓ

„*Gyógyíts meg, Uram, akkor meggyógyulok, szabadíts meg, akkor megszabadulok.*” (Jer 17,14)

Szentháromság ünnepe után a 19. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi az Isten és az ember munkájáról tanítanak. Mi azért járjunk elhívásunkhoz méltóan a munkában, mert az Úr Jézus kijelentette: „*Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom.*” (Jn 5,17) Atyja akaratát teljesítette e világban ő, az áldott Orvos, akihez heti igénk szavaival is fordulhatunk. „Jó az Úr, örökké tart az ő kegyelme és hűsége nemzedékről nemzedékre.” (Zsolt 100,5; LK) Jézus, látva a bénát elé vivők hitét, „*így szólt a bénához: Fiam, megbocsáttattak a te bűneid.*” Jézus egyként az Atyával (Niceai hitvallás). „*Azért pedig, hogy megtudjátok, az Emberfiának van hatalma bűnötök megbocsátani a földön – így szólt a bénához: Neked mondom, kelj fel, vedd az ágyadat, és menj haza!*” (Mk 2,5.10–11) „Mondom néktek, öröm lézen Isten angyali között egy megtérő bűnösön.” (GyLK 692) Pál írja: „...*újuljatok meg lelketekben és elmétekben, öltöztök fel az új embert, aki... A tolvaj többé ne lopjon, hanem inkább dolgozzék, és saját keze munkájával szerezze meg a javakat, hogy legyen mit adnia a szűkölködőknek.*” (Ef 4,23–24.28) Isten kijelentette népének: „...*én, az Úr vagyok a te gyógyítód.*” (2Móz 15,26) S Isten Fia ma is meghallja a kiáltást: „*Jézus, könyörülj rajtam!*” A vak Bartimeustól kérdezte: „*Mit akarsz, mit tegyek veled? A vak ezt mondta: Mester, hogy újra lássak. Jézus pedig így szólt hozzá: Menj el, a te hited megtartott téged.*” (Mk 10,47.51–52) A próféta szólt a félreismeret szolga tetteről: „...*a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta. ...az ő sebei árán gyógyultunk meg.*” (Ézs 53,4.5) „...*egy leprával borított ember meglátva őt, arcra borult, és kérte: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem. Jézus kinyújtva a kezét, megérintette őt, és így szólt: Akarom, tisztulj meg!*” (Lk 5,12–13) Luther így vall: „Volt idő, midőn ilyenkor azt hittem volna, hogy Isten elhagyott. Ma már azonban a betegség éppoly kedves nekem, mint az egészség. Mivel Isten kegyelmes Atyám, mindez kedves s drága nekem.” A bölcs prédikátor a földi lét végét költői hasonlatokkal megjelenítve így szól: „*A por visszatér a földbe, olyan lesz, mint volt, a lélek pedig visszatér Istenhez, aki adta.*” (Préd 12,7) Szolgálati kezdetén kettesével küldte ki a tizenkettőt: „*A tanítványok pedig elindultak, és hirdették az embereknek, hogy térjenek meg; sok ördögöt kiűztek, sok beteget megkentek olajjal, és meggyógyították őket.*” (Mk 6,12–13) A kereszten függő Jézust káromolták, gúnyolták, gyalázták: „*Bízott az Istenben, szabadítsa meg most, ha kedveli őt; hiszen azt mondta: Isten Fia vagyok.*” (Mt 27,43) Pál meggyógyított egy sánta embert Lisztrában: „...*így szólt hozzá: Állj a lábadra egyenesen! Ekkor az talpra ugrott, és járt.*” (ApCsel 14,10) S te is dicsérheted Uradat, mert: „A te gyógyító szent kezed / Orvosolta fájdalmam... // Életben megtartottál... / Jézus, én reménységem!” (EÉ 373,3.4)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉSEK

Kiállításmegnyitó és könyvbemutató

A Budapest-Zuglói Evangelikus Egyházközség szeretettel meghívja Önt és kedves családját *Sólyom Irén* textilkép-kiállításának megnyitójára és Sólyom Irén, *Varga Gyöngyi, Csorba István Ünnepvarrás – Ünnepvarrás* című könyvének bemutatójára október 16-án, pénteken 18 órára a zuglói evangélikus templomba (Budapest XIV., Lőcsei út 32.).

A kiállítást megnyitja és a könyvet bemutatja *dr. Harmati Béla László* művészettörténész, az Evangelikus Országos Múzeum igazgatója. A könyvvel kapcsolatos gondolatait *Tamáty Tamásné*, a gyűlekezet lelkesze mondja el. Közreműködik *Nagy Anna* színművész és *dr. Finta Gergely* orgonaművész.

Ökumenikus találkozó

Minden hónap harmadik vasárnapján ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsteremben, az *egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében.

Az október 18-án 16 órakor kezdődő 16. tudományos ülés témája: *Huszonöt ökumenikus év hittudományi eredményei.*

A teremtési ünnepkör szerinti istentiszteleti szolgálatot végez *Tóth Melinda* evangélikus lelkész. Az igehirdetés központi üzenete: *Ne legyetek bűnrészesek.* (Mt 23,30)

Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

PALACKPOSTA

Cérnaszállal nem lehet vontatni!

„Fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus is befogadott titeket Isten dicsőségére.” (Róm 15,7)
Az év igéjét sokan sokféle helyzetben elemezték már. Egy hónappal a tanév kezdete után az iskolai életre vonatkoztatva látom most az aktualitását.

Milyen időtálló Pál Római levelében a fenti mondat! Akkor a már megtért Krisztus-hívőket biztatta arra, hogy fogadják be az újonnan megtérőket; a zsidó gyökerű hívőket intette arra, hogy legyenek készen a pogány hitből jövők befogadására.

A 20. század szörnyűségei közepette sokan köszönhették életüket jó szándékú „befogadó” nyilatkozatoknak, keresztleveleknek, útleveleknek. A történelem során sokszor került országunk abba a helyzetbe, hogy ha nem fogad be idegeneket, akkor nem lesz művelője a földnek. Szűkebb környezetünket, Nyíregyházát az ide hívott és itt befogadott, szlovák származású evangélikusok tették várossá. És hol lenne a magyar zenei kultúra a befogadott cigány/roma zenészek nélkül? Ugyanakkor napjaink társadalmi, egyházi viszonyai egyre inkább azt jelzik, hogy még messze nem fejlődött be a cigányok/romák befogadása társadalmunkba, gyülekezeteinkbe...

De milyen nehéz akár egy osztályba is beilleszkedni és a befogadást, az elfogadást megvalósítani! Még hasonló milióból jövő gyerekek, fiatalok esetében is nehéz elérni az egy hullámhosszon való működést. Miért van ez így: ennyire nem tudunk vagy nem akarunk alkalmazkodni egymáshoz? Mindenki önálló egyéniség, s talán épp ezt félti, ezért nem hajlandó a kompromisszumra, se maga, se más érdekében.

Akár felekezeti iskolában, egyházi intézményben is érezhető a méregetés, ki kinek a „táborába” tartozik, melyik klikkhez lehet sorolni – és ha valaki nem akar beállni a sorba, akkor marad a peremen.

Egy osztályközösség, egy egyetemi, főiskolai csoport tagjai sokfélék. Élhetnek ugyanabban a faluban, lakónegyedben, lehetnek ugyanolyan szegények – mégis mindannyian különbözőek. Mindenki más hátizsákot cipel. Az egyiknek az egészséggel vannak problémái, amit a többiek nem feltétlenül tudnak; a másinak a szülői háttére; a negyedik alig beszéli a nyelvünket; az ötödiknek ki tudja, mi a problémája, de hogy van neki, az biztos; a hatodik roma; és így tovább...

Az élet szekerét húzza mindenki. De cérnaszállal nem lehet vontatni! Ha viszont kötelet fonunk a szálakból, és együttesen húzzuk a szekeret (iskolában, faluban, családban, gyülekezetben, munkahelyen vagy bárhol másutt), nem szakad el, és messze tudunk jutni. Azt pedig csak úgy lehet, ha egymást be- és elfogadjuk. Krisztus is ezt tette!

■ MOLNÁR ERZSÉBET

Névjegye:
Molnár Erzsébet

Biológia szakos tanári diplomával a kezemben vezetett az utam az evangélikus teológiára. Közben Ausztráliában és az Amerikai Egyesült Államokban folytatott tanulmányaim során tapasztalhattam meg, mennyivel könnyebb az emberek közti együttműködés, ha az ítélezést arra bízuk, akire az egyedül tartozik. Az Evangélikus Roma Szakkollégium megszervezésének és vezetésének szolgálatát 2011-ben kaptam. Északkelet-Magyarország nehéz sorsú, de jobb életre vágyó fiataljainak segítése, hátrányaik lefaragása, értelmiségivé válásuk előmozdítása gyakran nem az ő hozzáállásuk, elszánásuk vagy épp a képességek hiánya miatt nehéz. Úgy tapasztalom, hogy a többségi társadalom előítéletei, a kisebbséget megbélyegző sztereotípiák megnehezítik a bizonyítást.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Bábból pillangó

Beszélgetés a serdülőkor kihívásairól Bence Orsolya iskolapszichológussal

► Sokszínű, viharos, kihívásokkal teli életszakasz a serdülőkor – az éppen nyakig benne járó kamaszoknak éppúgy, mint szüleiknek. De mik is azok a feladatok, amelyekkel meg kell küzdeniük a tízes éveik derekán járó fiataloknak? És hogyan segíthetik őket ebben a körülöttük élő felnőttek? **Bence Orsolya** iskolapszichológussal a lelki egészség világnapja (október 10.) apropóján beszélgettünk arról, miként élhetik túl ép lélekkel ezeket az éveket az érintettek.

– A klasszikus definíció szerint az egészség a betegség hiánya. Modernebb megközelítésben az egészség fenntartandó állapot, a jól működés állapota, amelynek megőrzéséért aktívan lehet tenni. *A járatlan út – A szeretet, a hagyományos értékek és a szellemi fejlődés új pszichológiája* című könyvének bevezetőjében írja M. Scott Peck, hogy olyan készségekkel kell felvérteznünk magunkat, amelyek segítségével a nehézségek, idején is fenn tudjuk tartani az optimális jó működésmódunkat.

– *Hogyan, mikor szerelkezhetiünk fel ezekkel a készségekkel?*

– Erik H. Erikson német származású amerikai pszichológus pszichoszociális fejlődésmélete szerint a fejlődés egyrészt egész életünkön át tartó folyamat, másrészt pedig krízisek sorozata. Minden életszakasznak megvan a maga kihívása, amellyel meg kell küzdenie az embernek. Ha ez sikerül, akkor a „küzdelem” során szerzett új készséggel, képességgel felszerelve tud továbblépni a következő életszakaszba, mondjuk úgy, egészségesen. De ha a környezete nem segíti őt ebben, ha irreálisan nagy elvárásokat támaszt, vagy ellenkezőleg, nem állítja semmiféle kihívás elé, ha gátolja vagy visszahúzza őt, akkor nem lesz képes továbblépni, vagy valódi továbblépés helyett csak sodródik, anélkül hogy új erőforrásokkal gazdagodott volna. Ez pedig elakadásokhoz, belső konfliktusokhoz, személyiségproblémákhoz vagy akár pszichés betegségekhez vezethet.

– *Erikson a fejlődés nyolc stádiumát különbözteti meg. Mi jellemzi a serdülőkort?*

– Ez az életszakasz Erikson szerint azért kiemelt fontosságú, mert ez az identitás, az önazonosság-érzés kialakulásának időszaka. Ha a serdülő sikerrel veszi ezt az akadályt, akkor ez minta lesz a későbbiekre, hiszen élete során még számos más alkalommal – például házasságkötéskor, gyerekvállaláskor, munkahelyváltáskor és így tovább – kell majd újrafogalmaznia önmagát.

Az identitás kialakításához a serdülőnek egy sor feladattal kell szembenéznie. A gyors testi változások nyomán bizonytalanná váló testképével éppúgy „dolga van”, mint nemi szerepének megélésével. A szülőktől való leválással és úgy általában a felnőttektől való érzelmi függetlenedéssel párhuzamosan erősebb kapcsolatokat kell kiépítenie a kortársaival. Képessé kell válnia a kapcsolatra, fel kell készülnie a pályaválasztásra, ráadásul a saját tetteiért, viselkedéséért való felelősségvállalás, illetve valamiféle ideológiai elköteleződés is ki kell, hogy alakuljon benne.

– *Hogyan segítheti, támogathatja ebben a szülő a gyermekét?*

– A serdülőkort alapvetően egy „bebabozódott” állapotnak gondolom: egyáltalán nem lehet tudni, milyen pillangó fog kirepülni belőle, és a legpusztább bábból is születhet gyönyörű lepke. Nagyon óvatosan kell a kamaszhoz közelíteni; el kell fogadni, hogy a bábba beférkőzni lehetetlen. Ugyanakkor nem szabad magára hagyni ebben a sérülékeny és bizonytalan állapotban, hiszen ő maga sem tudja még, hogy „mi lesz ebből”.

A szülő feladata és felelőssége például az is, hogy ez a burok ne keményedjen dióhéjjá, hogy az érzelmi viharok és a lázadás közepette a kommunikációs csatorna ne záruljon be. Hogy ha a serdülő mégis el akar mondani valamit, akkor nyitott ajtóra leljen, meghallgató fülekre találjon, legyen szó sikerről, kudarcról, eget rengető boldogságról, felforgató indulatokról vagy megsemmisítő szomorúságról, hiszen ezek – és ezeknek az intenzív változásokról is – teljeszen természetes velejárói ennek a korszaknak.

A kommunikáció mikéntje sem mindegy. Eric Berne tranzakcióanalízis-elmélete három fő állapotot különböztet el, ezeket Gyermek, Szülő és Felnőtt elnevezésekkel jelöli. Személyiségünkben mindhárom jelen van, és a helyzettől függ, hogy éppen melyik lép működésbe. A serdülő és a szülő kommunikációjában gyakran okoz gondot, hogy a szülő automatikusan a szülői énállapot-

Bence Orsolya az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett pszichológusi diplomát, majd pedagógiai szakpszichológusi végzettséget. Hat évig volt a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium iskolapszichológusa. A 2013–14-es tanévtől Budapest I. tankerületének alkalmazásában a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban és a Lisznyai Utcai Általános Iskolában dolgozik. A budavári evangélikus gyülekezetbe jár, és egyetemista kora óta a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) Bárka szakcsoportjának tagja, önkéntese.

FOTÓ: CSEPREGI SÁRA

ból közelít a serdülő felé, és gyermeknek tekinti őt, aki viszont így sértettnek érzi magát, és ellenáll. Sokat segít, ha a szülő képes ezt felismerni szükség esetén rugalmasan váltani, és nem mindig csak szülői, hanem felnőtt szerepből is tud a serdülő felé fordulni, megszólítva az ő felnőtt én-jét. Ha nem számon kérő, utasító, parancsoló hangnemet üt meg, hanem saját érzéseit és igényeit is kommunikálva – ez az úgynevezett énközlés – együttműködésre hívja a kamaszt, és ezzel kibillentti őt a gyermeki énállapotból.

Az is nagyon fontos, hogy a szülő – de ugyanígy a tanár is – adott esetben vállalja a konfrontációt, és jelölje ki a határokat. Hiszen a serdülő azért is lázad, hogy lássa, mire milyen reakciót ad a környezete.

Az egyetemen az egyik tanáromtól hallottam azt a példát – nem tudom, igaz-e, vagy csupán városi legenda –, hogy amikor a rózsadombi, mindent megkapó, ellenben magukra hagyott tinédzserek gyorsulási versenyt rendeznek a Budai-örsi úton, abban szó szerint az van benne, hogy addig mennek, amíg fálnak nem ütköznek. Ha senki nem szab korlátot a serdülőnek, akkor ő maga megy addig, amíg meg nem tapasztalja, hogy hol van a határ. Vagyis a túlkorlátozáshoz hasonlóan az sem jó, ha a fiatal semmiféle visszajelzést, kontrollt, figyelmeztetést nem kap a felnőttektől.

– *Milyen jelei lehetnek annak, ha a serdülőkor kihívásai túl nagy falatnak bizonyulnak?*

– Komolyan kell venni, ha például egy tizenéves nagyon nem tud kortárs kapcsolatokat kialakítani, kizárólag nála fiatalabbakkal vagy idősebbekkel barátkozik, és ezek a kapcsolatok a gyermekkor viszonyait tükrözik, nem egyenrangúak. Például ő anyáskodik a fiatalabbak felé, vagy őt pátyolgatják feltűnően a nagyobbak. Nem jó, ha a szülők szerepe – például a szabadidő-eltöltés, a divat, a szórakozás terén – nagyobb marad a kortársakénál. A jövőtől való, illetve a saját testével és a másik nemmel kapcsolatos túlzott, bénító félelmek is elakadásra utalhatnak.

Odafigyelést igényel továbbá, ha azt látjuk, hogy képzeletének termékeit nem tudja kritikusan kezelni, elválasztani a valóságtól. Például ha beleragad abba a gondolatba, hogy „X. Y. biztos rondának, butának tart, tehát az is vagyok!” Illetve ha cselekedeteit kívülről irányítotttság jellemzi, pusztán elvárásoknak való megfelelés mozgatja. Ha azért tesz valamit, hogy valakinek – akár felnőttnek, akár kortárs-

nak – a tetszését elnyerje. Ezek a jelek meg-megjelenhetnek ugyan egy „normál” serdülőnél is, de hosszabb ideig való fennállásukra figyelmeztető vészjelként tekinthetünk.

A serdülőkor kihívásai között való elakadás megnyilvánulhat az úgynevezett autoritáskrízisben is: a serdülő minden ellen lázad, ami szabályozni akarja őt. Elkésik, nem ír leckét, nem jár

órára, és így tovább, súlyosabb esetben rossz társaságba keveredik, netán kábítószerhez nyúl.

Identitáskrízisről akkor beszélünk, ha a serdülő egyáltalán nem tudja „megfogni”, ki ő, és bizonytalan, be- és elzárkózó, teljesítményszorongó énállapotba kerül. Korai zárásnak – az identitásalakítás hirtelen befejezésének – pedig azt nevezzük, amikor akár a pályaválasztás, akár a világnézeti elköteleződés tekintetében nem képes a saját útkeresésével kapcsolatos bizonytalanság elviselésére, ezért egy kívülről jövő, nem saját megoldás mellett köteleződik el, mereven és kimozdíthatatlanul. Például „úgy dönt”, hogy jogász lesz, mert érdekli a történelem, és tudja, hogy e foglalkozásnak nagy a presztízse, de azon, hogy mennyire való neki, vagy hogy milyen érvetek szólnak a választása ellen, nem tud elgondolkozni, az ezzel kapcsolatos kérdésekre visszatérő, sablonos válaszokat ad. Vagy magáévá tesz valamilyen vallási, világnézeti álláspontot, mert annak a képviselője fontos számára, azonosul vele, de saját gondolatokat és viszonyulást nemigen tud megfogalmazni a kérdésben.

Hatalmas a pedagógusok felelőssége e tekintetben, mert ők gyakran csak egyetlen arcát ismerik a serdülőnek. Könnyen elkönyvelik valamilyennek – ő az, aki meg se mukkan, vagy ő az, aki annyira hangos, hogy szétveri az órát –, és akaratlanul is ebben erősítik meg, holott a valóságban ennél jóval összetettebb minden serdülő személyisége.

– *Az egyén identitásának szerves része a vallási hovatartozása is. Hogyan segíthet az egyházi nevelés-oktatás abban, hogy hitvallása a serdülő identitásának részévé váljon?*

– A serdülők hiperérzékenyek minden disszonáns helyzetre: kritikusan, olykor talán túl kritikusan is figyelik, vajon a lelkész, a hitoktató vagy bármely másik, magát kereszténynek kikiáltó felnőtt viselkedése összhangban van-e azzal, amiről a szószékről vagy a katedráról „papol”.

De nem csak a hitelesség számít! Ha azt tapasztalja serdülő, hogy nincs helye kérdésnek, ha nem adhat hangot a kételkedésének, ha nincs tere arra, hogy minden oldalról megvizsgálja a dolgot, akkor az ellenállást szül benne az egyházzal, a vallással, a hittel szemben. Az együtt gondolkodás, a közös útkeresés és a keresésben való kísérés az, ami hiteles és követhető a serdülők számára – és a levő felnőttek számára is, hiszen ahogy személyiségünkben és önismeretünkben, úgy hitünk kérdéseiben is egész életünk során fejlődhetünk.

■ VITÁLIS JUDIT

Gyümölcsöző templomkert

► Östermelők részvételével rendezték meg – bográcsozással egybekötve, színvonalas programok kíséretében – a zuglói evangélikus templom kertjében október 4-én az első *Templomkert* családi pikniket és piacot.

Mint a jó étel elkészítéséhez, a piknikhez is minőségre és érzékre volt szükség. És hogy mi a recept? Mondhatnánk, hogy nem más, mint összehívni az ország evangélikus östermelői közül párat, hogy Zala megyei füstölt kolbásszal, gomolyával, levendulás lekvárral vagy a felnőtteknek szánt köcsei borral lepjék meg a templomból kijövőket, majd felkérni a gyülekezetet és a szomszédságában működő Evangélikus Hittudományi Egyetem polgárait: alakítsanak főzőcsapatot, hogy bográcsban rotyogó gulyásleves készülhessen.

A kisgyermekes családokra gondolva érdemes játszóházat is kialakítani, nem megfélekezve – a trambulin, kifestő vagy gyöngyfűzés mellett – a színpadi programokról sem, amelyek között bohóc, tánc- és balettcsoport mutat be színvonalas műsort. Valahogy így készül egy templomkertben rendezett, valóban önfeledt összejövetel, mely nyitva

van gyülekezeti tagok és arra sétálók előtt egyaránt.

Az idén újraindított, egyházunk országos irodájának gyülekezeti és missziói osztályához tartozó *Templomkert* kezdeményezés felelőse Veres Andrea.

– Célunk a Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezeteiben és intézményeiben a környezetvédelem, a zöldszemlélet megvalósulásának előmozdítása, az Isten adta föld termőerejének közösségi hasznosítása – mondja. – A *Templomkert* azt célozza, hogy gyülekezeti vagy egyéb keretek között a projekthez csatlakozó termelők terményei közvetlenül eljuthassanak a vásárlókhoz.

Ezt a gondolatmenetet erősítette köszöntőjében *Tamásy Tamásné*, a pikniknek helyet adó zuglói evangélikus gyülekezet lelkésze és *Németh Zoltán*, a gyülekezeti és missziói osztály vezetője is. *Fabiny Tamás* evangélikus püspök – aki *Karácsony Gergely*, Zugló polgármestere mellett a rendezvény fővédnöki tisztét is betöltötte – beszédében kiemelte: „Nyitott és befogadó egyház kívánunk lenni, ami egyben azt is jelenti, hogy felkaroljuk azokat az östermelőket, akik minőségi árukat nehezen tudják értékesíteni. Mindemellett fontos – úgy, ahogy itt, a templomkertben is megfogalmazódik – az a fajta minőség és együttlét, amely másoknak és önmagunknak is vonzó és hívogató.”

És hogy milyen program fogadta a templomkertbe érkezőket? Az aratási hálaadó istentiszteletet követően *Kéri György*, az első magyar skót dudás, majd a zuglói Little Dance Tánciskola növendékei léptek a színpadra. A gyermekek mosolyáról *Csoszó bohóc* gondoskodott. Felléptek a Miskovitz Balettművészeti Magániskola növendékei, fergeteges táncelőadást tartott a Rolling Country ke-rekes székes táncscsoport és a Black Time Hip-Hop Tánciskola is.

Koncertekből sem volt hiány: a *Palinta Társulat* interaktív koncertjét népszerű musicalrészletek követték *Szigeti Szilvia* előadásában, majd *Müller Péter Sziámi* „Aki vigyáz ránk...” című minikoncertje – Veres Andrea közreműködésével – zárta a programot.

A főzőverseny nemcsak a jelenlőknek nyújtott örömet, hanem karitatív célt is szolgált. A tál ételekért nyújtott adományokkal ugyanis a szervezők a Girincs településen működő Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény munkáját támogatták.

Mit is mondhatunk egy ilyen nap után? Várjuk a folytatást, a második *Templomkert* családi pikniket és piacot!

■ GALAMBOS ÁDÁM
Evangélikus.hu

A SZERZŐ FELVÉTELEI

HIRDETÉSEK

Meghívó Vladár Gábor-emlékkonferenciára

„A jog nemcsak az ész dolga, nemcsak paragrafusok logikus rendje, hanem a szív dolga is.”

Október 16-án 11 órától az Igazságügyi Minisztérium és a Magyarországi Evangélikus Egyház közös szervezésében Vladár Gábor-emlékkonferenciát tartanak a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében (Budapest VII., Városligeti fasor 17–21.). Ekkor mutatják be a Vladár Gábor-emlékkötetet is.

Dr. Vladár Gábor (1881–1972) amellett, hogy jogász, igazságügyi miniszter és királyi kúriai tanácselnök volt, gyülekezeti, egyházmegyei és egyházkerületi felügyelőként is szolgált a budavári és a budahegyvidéki gyülekezetben, a budapesti egyházmegyében (mai jogutódjai a Budai és a Pesti Egyházmegye), valamint a bányai egyházkerületben. Utóbbi tisztségét *Ordass Lajos* elnöktársaként töltötte be. Sokat fáradozott egyházunk, az egyház zsinati munkájának szakmaisága, valamint az egyházi autonómia és a vallásszabadság érdekében. Életében sok méltatlan támadás és megaláztatás érte, többek között tisztségéről való lemondatás és kitelepítés.

A tervezett program:

11 órától *Fabiny Tamás* köszöntője

Boleratzky Lóránd: *Vladár Gábor* emlékezete

Antal Tamás: *Az Igazságügyminisztérium a két világháború között*

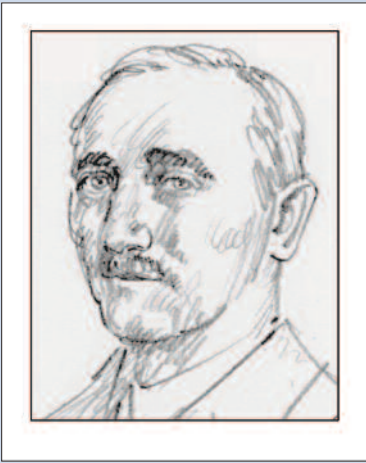
Mirák Katalin: *Az evangélikus egyház és az állam viszonya 1945 után*

Révész Béla: *Vladár Gábor életművének bemutatása*

Trócsányi László igazságügyi miniszter ünnepi beszéde és a Vladár Gábor-díj átadása

13 órától ünnepi fogadás

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a szervezők. Kérjük, részvételi szándékát október 10-ig jelezze a conference@im.gov.hu címen.

Kövessen bennünket az interneten is: evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal, lelki táplálékkal, friss hírekkel, érdekes interjúkkal, véleményekkel, videókkal és képekkel várja Önt a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

HIRDETÉSEK

Taizé-ima és énekegyüttlét

A rákosszentmihály–sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10–11.) minden hónap második keddjén, legközelebb október 13-án, 18 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: gyertyafeny.lutheran.hu

Szívesen segítene?

A Magyar Rákellenes Liga önkéntes segítőtársakat keres daganatos betegek lelki támogatásához. Az érdeklődők számára október végétől Budapesten kb. hat hónapon keresztül ingyenes képzést indítunk. Jelentkezését október 27-ig várjuk! Elérhetőségeink: Magyar Rákellenes Liga, 1507 Budapest, Pf. 7 • lelkisegely@rakliga.hu • 1/225-1621 • 20/565-5589.

Meghívó templom-újrászentelésre

„Örülök, amikor azt mondják nekem: menjünk el az Úr házába.” (Zsolt 122,1) Tisztelettel és szeretettel meghívjuk a rábapatyi evangélikus templom felújítás és bővítés utáni újrászentelési ünnepére október 11-én, vasárnap 11 órára. Igét hirdet, és az Úr házát felszenteli főtisztelendő Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke. A beruházás a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal „Helyi örökséggel a közösségért” *Darányi Ignác* terv részeként, az Európai Unió és Magyarország kormánya által nyújtott 34 338 658 forint támogatásból és Rábapaty Község Önkormányzatának, valamint a Sárospatai Evangélikus Egyházközség rábapatyi leányegyházközségében élő híveknek az adományából valósult meg.

Dunántúli kerületi férfinap

Dunántúli kerületi férfinapot tartunk október 17-én Sárospatain, az evangélikus templomban.
Program
9.30: Gyülekezés
10.00: Nyitóáhitat – *Smidéluszt Zoltán* ny. esperes
10.30: Előadás: *Kereszténység és hősiesség az I. világháború és mai helyzetünk tükrében* – *Nánai László* protestáns tábori püspökhelyettes
12.30: Ebéd
13.30: Ügyességi verseny (pétanque, american cornball) a Várkertben
14.30: A *Nádasdy és a husárok* kiállítás bemutatása előadással
15.30: Fórum
16.00: Záróáhitat
Sok szeretettel várunk mindenkit!
Jelentkezés *Koháry Ferenc* férfinapreferensnél október 14-ig – lehetőleg csoportosan, a lelkesi hivatalokon keresztül – a 20/824-7122-es mobilszámon vagy a ferenc.kohary@lutheran.hu e-mail címen.

Istentiszteleti rend • 2015. október 11.

Szentháromság ünnepe után 19. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: *Mt 9,1–8; 2Móz 34,1–10. Textus: Ef 4,17–28. Énekek: 291., 413.*

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Liszka Viktor; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Liszka Viktor; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. Sztojanovics András; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; du. 5. (családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (őrsi hálaadó) ifj. Fülöp Attila; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (asztali beszélgetések) Smidéluszt Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.) dr. László Virgil; de. 11. (úrv., 110 éves templomszentelési jubileumi istentisztelet) Gáncs Péter; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. (úrv.) Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/A** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (családi) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (ref. templom)** du. 2. *Összeállította: Balla Mária*

Síremléket állítottak Sopronban Szokolay Sándor zeneszerzőnek

► A zene világnapján, október 1-jén került sor a soproni evangélikus temetőben a 2013 decemberében elhunyt Kossuth-díjas zeneszerző, Szokolay Sándor síremlékének átadására. A temetőkápolnában tartott megemlékezést követően Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke mondott áldást a sírnál.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az ünnepségen dr. Fodor Tamás polgármester köszöntötte az egybegyűlteket, majd méltatta a Sopron díszpolgára címet elnyert zeneszer-

ző munkásságát. Személyes emlékeket idézett fel beszédében Jókai Anna Kossuth-díjas író. A meghívón is megjelenített szív és kereszt szim-

Szokolay Sándor 1931. március 30-án született a Békés megyei Kunágótán. Zenei tanulmányait a Kodály-módszert az elsők között megvalósító békés-tarhosi énekiskolában kezdte, ott is érettségizett. 1950-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanult. Már akkor eredményesen szerepelt nemzetközi zeneszerzői versenyeken. 1957-ben diplomázott.

A Magyar Rádió munkatársa, később a Magyar Televízió zenei lektora lett. 1959-től nyugdíjba vonulásáig a Zeneakadémia zeneszerzestanára volt. 1994-ben költö-

zött Sopronba, hogy csak az alkotásra összpontosíthasson.

Hét operát, öt balettet, négy meseoperát, hét oratóriumot, kétszáz kórusművet, negyven színművet és százhusz kamaraművet szerzett. *Vérnász* című operája (1964) világsikert hozott, húsz alkalommal, tizenöt nyelven mutatták be.

Szokolay Sándor munkásságát számos elismerés kísérte: Erkel Ferenc-díj, Kossuth-díj, érdemes és kiváló művész kitüntetés. A Bartók Béla–Pásztory Ditta-díjat két alkalommal vehette át, és megkapta a Corvin-láncot is.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

Nemsokára a klímamenekültek is elindulnak...

► Az utóbbi hetek állandó témája lett a folyamatosan érkező migránsok áradata. A szakemberek figyelmeztetnek, hogy ez csak a kezdet. A menekülteknek ennél jóval nagyobb tömegére kell számítani akár már néhány éven belül, amikor a globális felmelegedés közvetlenül is érzeteti a hatását bolygónk sok területén.

Az első klímamenekülteket 2007-ben regisztrálták Új-Zélandon: *Sigeo Alesana* és családja Tuvalu-ból, az óceáni-szigetországból költözött el. Menedékjog iránti kérelmüket visszautasították, a tartózkodási engedélyt azonban végül megkapták a bíróságtól. A testület a pozitív döntés meghozatalakor figyelembe vette, hogy az öt- és a hároméves gyermek egészségét veszélyezteti az emelkedő tengerszint hatására erősen romló vízminőség.

A Közel-Kelet is egyike a föld legveszélyeztetettebb övezeteinek, amelyeket a globális klímaváltozás hatásai fenyegetnek. A közel-keleti víz-helyzet gazdasági, politikai és biztonsági válsággal is fenyeget: a következő huszonöt évben olyan mértékben csappannak meg a régió vízkészletei, hogy az újabb konfliktusokhoz és így újabb jelentős menekültáradathoz vezet majd. Ezen a területen az utóbbi években egyre többször söpörtek végig korábban példátlan, akár hetekig tartó hóhullámok. Az így kialakult vízhiány – a világ erőforrásait kutató intézet, a World Resources Institute (WRI) szerint – a szíriai polgárháború kirobbanásához is hozzájárult.

A világ vízhiánnyal leginkább fenyegetett harminchárom országa

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

közül tizennégy a Közel-Keleten és Észak-Afrikában található a WRI adatai szerint. Mivel ezekben az országokban meglehetősen gyorsan nő a népesség, a közeljövőben a víz-fogyasztási igény is növekedni fog, nemcsak családi, hanem ipari szinten is. Az viszont egyelőre nem világos, hogyan fogják kielégíteni majd ezt a növekvő igényt, hiszen a régió folyói látványosan apadnak, vagy súlyosan szennyezettek.

A Közel-Keleten már korábban is voltak összetűzések a víz miatt, a vízkészletek fontos szerepet játszanak például az Izrael és Palesztina közötti konfliktusban is.

Áder János magyar köztársasági elnök az Egyesült Nemzetek Szervezetének csúcstalálkozóján, amelynek témája a fenntartható fejlődés volt, emlékeztetett rá, hogy a Római

Klub több mint negyven évvel ezelőtt fogadta el jelentését, amely rávilágított arra, hogy az addig korlátlanul gondolt fejlődés nem tartható fenn. Felhívta a figyelmet arra, hogy a világ országainak nemhogy negyven évük nincs, de hamarosan negyven napjuk sem marad a meg-egyezésre.

„Sokan és sokszor idézték azt a kelet-afrikai közmondást, hogy a földet nem őseinktől örököltük azért, hogy azt tegyük vele, amit akarunk, hanem a gyermekeinktől kaptuk kölcsön. Ám ha nem térünk észre, gyermekeink örökségét feléljük, megsemmisítjük, elherdáljuk” – fogalmazott az elnök.

A megművelhető területtel együtt csökken a megtermelhető élelmiszer mennyisége, ha pedig tovább gyorsul a víz körforgása, a hidrológiai ciklus, akkor egyre gyakoribb és egyre súlyosabb természeti katasztrófákkal kell számolni. Ha tovább folytatódik a tengerek, óceánok savasodása, akkor egymilliárd ember elsődleges élelmiszerforrása kerül veszélybe. Ennek következtében a szegénység és a társadalmi egyenlőtlenség is nőni fog, és ebből adódóan nőni fog a társadalmi feszültség is, amely ellehetetleníti a jó kormányzást, a biztonságot és a békét. A folyamat végén háború és a mostaninál lényegesen nagyobb mértékű migráció következik – figyelmeztetnek a szakemberek.

És talán már az sem kérdés, hogy ez be fog-e következni, legfeljebb csak az, hogy mikor...

Kihelyezett parókusi alkalmassági vizsgálatra került sor október 5-én, hétfőn Balatonbogláron. A Somogy-Zalai Egyházmege esperesi hivatalában tartott megmérettetésen *Pongráczné Győri Boglárka* kaposvári beosztott lelkes adott számot elméleti és gyakorlati ismereteiről a püspökből, esperesből, felügyelő lelkészből és egyházközségi felügyelőből álló bizottság előtt. A lelkészno megfelelt a vizsgán, így mostantól parókus lelkészi állásra megválasztható. Képünkön (balról jobbra): *Szemerei János* püspök, *Pongráczné Győri Boglárka*, *Pongrácz Máté* kaposvári lelkész, *Köszeghyné Raczkó Zsuzsanna* esperes és *Sütő Zoltán* kaposvári felügyelő.

■ ADÁMI MÁRIA felvétele

HIRDETÉS

A Veszprémi Egyházmege evangélikusainak találkozója

„Bízatosk, én vagyok...” (Mk 6,50)

A Veszprémi Egyházmege negyedik alkalommal hívja össze az evangélikusokat október 18-án, vasárnap délelőtt 10 órára Pápára, a városi sportcsarnokba egész napos programra.

Igét hirdet *Szemerei János* püspök. Előadást tart *Próhle Gergely* országos felügyelő, helyettes államtitkár és *dr. Hafenscher Károly*, egyházunk zsinatának lelkészi elnöke, az állami Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa. Az istentisztelet énekeit kíséri és hangversenyt ad a *Magyar Honvédség Légierő zenekara*.

Fellépnek a találkozón, gyülekezeti kórusok, ifjúsági és néptáncgyüttesek. A gyermekek részére délután foglalkozást tartanak.

Köszönti az egyházmege a nyolcvanadik évfolyamában járó *Evangélikus Életet*: fórumbeszélgetés lesz az egyház vezetőinek és a hetilap főszerkesztőjének részvételével. A nap úti áldással zárul.

A sportcsarnokban az egyházmege életét, *Gyuráts Ferenc* dunántúli püspök szolgálatát és Árpád-kori templomainkat bemutató kiállítás látható. Szeretettel várjuk az érdeklődőket!

■ – S. A. –

Akik mertek nagyot álmodni

Levéltári éjszaka a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában

► A Magyar Nemzeti Levéltár Bécsi kapu téri székháza (*képiünkön*), amely az Evangélikus Országos Levéltár épületének felújítása miatt jelenleg ideiglenes őrzőhelye a Luther-végrendeletnek, évente egy alkalommal érdekes rendezvénynek ad helyszínt. Október 17-én, szombaton este a *levéltári éjszaka* idején a levéltári palota kinyitja kapuit, és éjfél fogadja a látogatókat, akik nem csupán az impozáns épületbelsővel, de a levéltári munka érdekességeivel is megismerkedhetnek.

Az épület, amely egyediségével vonzza a látogatók tekintetét, őrizi az államhatalom, a jogszolgáltatás, a központi kormányzatszervek, intézmények és egységek 1945 előtt keletkezett iratanyagát, valamint számos híres család iratait. Az itt elhelyezett, több mint harminc kilométernyi iratanyag legértékesebb része a megközelítően száz-tízezer 1526 előtti oklevelet magában

lósul meg, hogy bemutassák az ország legrégebbi és legjelentősebb dokumentumait őrző intézmény lét-rejöttét, s a látogatók számára felidéz-zék a századforduló és a két világháború közötti időszak hangulatát, a levéltár sajátos atmoszféráját.

Az épület története mellett a levéltári szakmát meghatározó szemé-lyek munkásságával ismerkedhetnek

(1854–1922) építész francia mintára neoromán stílusú épületet tervezett az országos levéltár új székhelyének. Pecz nevéhez számos budapesti épület megalkotása fűződik. Ilyen például a fasori evangélikus templom, amelynek tervrajzai majd e rendezvény során is láthatók lesznek más Pecz-tervekkel együtt, vagy az I. számú vásárcsarnok, közkeletű nevén a nagycsarnok.

A Bécsi kapu téri palota a maga korában az ország egyetlen, eredetileg is levéltári célokra szánt, a modern kor kívánalmainak megfelelően készült épülete volt. A belsőépítészeti munkák és az üvegaklakok *Róth Miksa* (1865–1944) nevezetes műhelyéből kerültek ki. Róthról születésének százötvenedik évfordulójára külön kiállítás is megemlékezik a levéltár új kiállítótermében, ahol a közelmúltban fellelt újabb üvegaklaktervek is megtekinthetők.

A palota az I. világháború után, gróf *Kleblsberg Kuno* (1875–1932)

kultuszminisztersége idején kapta végleges formáját. A nagy formátumú művelődéspolitikus a kultúrának kiemelt szerepet szánva, pénzt és

fáradtságot nem kímélve törekedett elősegíteni az országos levéltár építkezésének befejezését, a levéltárat díszítő szekkkok elkészítését, amely *Dudits Andor* (1866–1944) festőmű-

vész munkája. A faliképek a magyar történelem sorsfordító eseményeit ábrázolják. Kleblsberg az 1920-as trianoni szerződés következtében szétdarabolt országot a magyarság történelmi és keresztény múltjára alapozva a kultúra, a tudomány eszközeivel kívánta felemelni.

A levéltár *Csánki Dezső* (1857–1933) főigazgatósága alatt, 1923-tól költözhetett be a palotába, de az épület teljes egészében csak 1936-ban került az intézmény birtokába.

A levéltári éjszaka idén is többféle programot ígér. A fenti témában előadásokat hallgathatnak az érdeklődők, köztük *Benczúr László* előadását Pecz Samuról, de a Thália Színház színészeinek századfordulót idéző műsora, a gyermekeknek szóló kézműves-foglalkozások és történelmi játszótér, a nagyközönség előtt egyébként zárt raktárak megnyitása és különleges iratok bemutatása is része a programnak, valamint *Újváry Gábor* és *Vertal Beatrix Kultúra nélkül nincs Magyarország* című könyvének bemutatója.

A Bécsi kapu téri rendezvények mellett a levéltár óbudai épületében családtörténettel, családfakutatással foglalkozó előadások, kerekasztal-beszélgetés zajlik, valamint a *Magyar ipar 200 éve* című kiállítás várja az érdeklődőket. A programok ingyenesek.

■ KOVÁCS ELEONÓRA

A levéltári éjszaka két helyszíne: a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, 1014 Budapest, Bécsi kapu tér 2–4.; illetve a levéltár óbudai épülete a III. kerület, Lánggiliom utca 4. szám alatt.

foglaló középkori gyűjtemény, valamint a gazdag térképtár és tervtár.

A levéltári éjszaka ebben az évben annak a gondolatnak a jegyében va-

meg az érdeklődők. *Pauler Gyula* (1841–1903) főlevéltárnok elképzelései és nemzetközi tapasztalatok alapján az evangélikus *Pecz Samu*

HÍREK, HIRDETÉSEK

Meghívó templomszentelésre

„Mily kedvesek a te hajlékaid, ó, Seregek Ura.” (Zsolt 84,1)
A Debreceni Evangélikus Egyházközség szeretettel meghívja Önt reno-
vált templomunk szentelésére – október 17-én, szombaton délután
15 órára – és az azt követő állófogadásra. Templomszentelő istentisz-
teletünkön *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke szolgál.
Kérjük, hogy részvételi szándékát jelezze alábbi elérhetőségeinken:
degyp@upcmail.hu; 06-20/381-2004.
„Nyíssátok ki előttem az igazság kapuit, bemegyek, és hálát adok az
Úrnak.” (Zsolt 118,19)

GYÁSZJELENTÉS

„...mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg.
Tehát akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róm 14,8)
A mindenható Úristen akaratában megnyugodva, fájdalommal tu-
datjuk, hogy *özv. Mihácsi Lajosné sz. Haniffel Márta*, a dunaföldvári evan-
gélikus gyülekezet hajdani papnéja október 3-án, életének 98. eszten-
dejében csendben elhunyt. Temetése október 9-én, pénteken 12 órakor
lesz Győrött, a Nádorvárosi köztemető új ravatalozójában.
Köszönetet mondunk mindazoknak, akik utolsó útjára elkísérik, és
gyászunkban osztoznak.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített,
külföldön is elismert magyar termékeket
gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal
kapcsolatos bármely munkához.
harangontes.hu – harangontode.hu
Levélcím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

Szentföldi zárandoklat

2016. február 23–29. közötti
szentföldi zárandokutunkon *Sán-
dor Frigyes* evangélikus lelkész
vezetésével ismert és kevésbé
látogatott bibliai helyeket kere-
sünk fel: Názáret, Kapernaum,
Haifa, Akkó, Megiddó, Mukhra-
ka, Kasr el Jahud, Holt-tenger,
Hasmoneus-alagút. Jelentkezés:
Baksa László, 20/824-9093 vagy
baksa.l@freemail.hu.

VASÁRNASZENTÉLESTŐL VASÁRNASZENTÉLESTIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból október 11-étől október 18-áig

VASÁRNASZENTÉLESTŐL	VASÁRNASZENTÉLESTIG	VASÁRNASZENTÉLESTŐL	VASÁRNASZENTÉLESTIG
6.35 / Duna Tv <i>Biblia és irodalom</i> 9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Dortmundból</i> 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> 10.00 / Duna Tv <i>Református ifjúsági műsor</i> 10.04 / Kossuth rádió <i>Református istentisztelet a tápi templomból</i> 10.25 / Duna Tv <i>Református magazin</i> 11.00 / Duna Tv <i>Metodista istentisztelet</i> 19.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) (credoradio.hu) <i>Evangélikus istentisztelet</i>	5.25 / Duna Tv <i>Virágzó Magyarország</i> Miskolc 15.35 / Duna World <i>Metodista istentisztelet</i> 20.00 / Duna World <i>Budavári palotakoncert (koncertfilm)</i> 20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész 20.52 / Bartók rádió <i>Boldoczki Gábor és Bogányi Gergely hangversenye</i> 22.05 / M3 <i>Czillei és a Hunyadiak</i> Nemzeti Színház, 1974 22.20 / Duna Tv <i>On The Spot</i> (dokumentumműsor) Kilenc hónap alatt a föld körül	5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i> 10.15 / M1 <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 15.40 / Duna World <i>Református magazin</i> 16.15 / Duna World <i>Baptista ifjúsági műsor</i> 17.20 / Duna World <i>Isten embere – Mindszenty biboros Észak-Amerikában (dokumentumfilm)</i> 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Hétközi istentisztelet</i> 20.11 / Kossuth rádió <i>Belépő (kulturális magazin)</i> 22.00 / M3 <i>Kár a benzinért (magyar filmvígjáték, 1964)</i> 22.55 / Duna Tv <i>MűpArt Classic</i> Álom és megvalósulás	9.00 / Pax Tv <i>Hívtál, Uram, itt vagyok...</i> Lelkészportrék 10.10 / Duna World <i>Kék bolygó (környezetvédelmi magazin)</i> 10.35 / Duna World <i>Magyarország története</i> Az első világháború 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebened bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 20.30 / Duna Tv <i>Szabadság tér '89</i> (történelmi magazinműsor) 22.55 / Duna Tv <i>Aranymetszés (magazin)</i>

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNASZENTÉLESTŐL
11.15 / Duna World <i>Rágalom iskolája</i> (magyar tévéfilm, 1992) (82') 12.05 / Bartók rádió <i>Leonard Bernstein utolsó hangversenye</i> 14.00 / M3 <i>Túrabakancs – Dobogókő</i> 15.55 / Duna World <i>Biblia és irodalom</i> 16.55 / Duna World <i>Magyar krónika</i> (magazinműsor) 21.30 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Térey János: Asztalizene 21.50 / Duna Tv <i>Apácashow</i> (amerikai vígjáték, 1992) (96') 22.00 / Bartók rádió <i>Jazz a Márványteremben</i> 23.35 / M3 <i>A tetovált nő</i> (magyar tévéjáték, 1971) (57')	11.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Egyházi útravaló</i> 13.30 / Pax Tv <i>Ökumenikus imahét, 2014, megnyitó</i> 14.30 / Bartók rádió <i>Népzene – itthonról</i> 16.00 / Pax Tv <i>Vámos Miklós beszélget...</i> Jordán Tamással 18.20 / Pax Tv <i>Angyalok lakhelye – Sarepta</i> (rportfilm) 19.30 / Duna Tv <i>Fölszállott a páva</i> (népzenei tehetségkutató) 20.56 / Bartók rádió <i>A Miskolci szimfonikus zenekar hangversenye</i> 0.50 / Duna Tv <i>Mosás, vágás, ámtítás</i> (francia filmvígjáték, 2010)	5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i> 10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus magazin</i> 10.30 / Duna Tv <i>Mesélő cégtáblák</i> Az állatkert 14.20 / Duna Tv <i>Szerelmes földrajz</i> Bagdy Emőke 14.55 / Duna Tv <i>Mi lesz veled, Eszterke?</i> (magyar filmvígjáték, 1968) 14.32 / Kossuth rádió <i>A tudomány hangjai</i> 17.00 / Pax Tv <i>Egyház és állam</i> Szebik Imre 19.00 / Bartók rádió <i>Händel: Agrippina</i> 20.25 / Kossuth rádió <i>Az Amadinda együttes felvételeiből</i>	9.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin) 10.25 / Duna Tv <i>Evangélikus magazin</i> 11.20 / Duna Tv <i>Önkéntesek</i> 19.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i> 20.57 / Bartók rádió <i>Christian Gerhafer Mahler- dalestje</i> 21.00 / Duna Tv <i>Életben maradtak</i> (amerikai filmdráma, 1993) 23.10 / Duna Tv <i>Csontváry</i> (magyar film, 1979) (105')

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: előfizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 20/824-5519.
Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (hirdetési ügyek referense): BALLA Mária (maria.balla@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** FEDOR SÁRA (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő:** SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** WALKÓ ÁDÁM (adam.walko@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** DR. ECSEDI SZUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓ ÉVA MÁRIA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** ADÁMI Mária, BALICZA Máté, B. WALKÓ GYÖRGY, DR. FABINY TAMÁS, KENDEH K. PÉTER, KISS MIKLÓS, KISS TAMÁS, DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR, PRÖHLE GERGELY, RADOSNÉ LENGYEL ANNA, T. PINTÉR KÁROLY.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-5518, 1/411-0385.
Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.**
Hírlapüzletáig ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 11.)

Megrendítetted, megrepesztetted a földet. Gyógyítsd be sebeit, mert megindult. Zsolt 60,4 (Jn 3,17; Mk 2,1–12; Ef 4,22–32; Zsolt 61) Olyan jó lenne, ha a zsoltáríróval együtt ma is így sóhajthatnánk fel: „megindult a föld...”! Olyan jó lenne, hiszen sok minden megindult, elindult, áramlik és változik, de a bibliai értelemben vett megindultság még várat magára. Pedig a repedések egyre nagyobbak, egyre fájóbbak, és egyre inkább szétszakítanak területeket, embereket és kultúrákat egymástól. Bárhová nézünk, megrendítő a megrepesztett föld látványa. A sebek pedig már olyan mélyek, hogy nem gyógyulnak be maguktól. Hajoljon le ezért hozzánk az Úristen, és induljon meg irántunk! Akkor is, ha mi nem tudunk olyan „megindultak” és olyan szeretetre méltók lenni, amilyenek lennünk kellene.

Hétfő (október 12.)

Ügyeljetek arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől. Zsid 12,15a (2Móz 9,34; Mk 10,46–52; Jób 1,1–12) Egy kis elhajlás itt, egy kis elhajlás ott, aztán minden girbegurba és teljesen kaotikus is lesz körülöttünk. És akkor a teljes káoszban, a sok-sok elhajlás és vadhajítás közé lehajol hozzánk Isten. Ez pedig a kegyelem. Hatalmas kegyelem.

Kedd (október 13.)

Boldogok, akik megfogadják intelmeit, teljes szívvel keresik őt. Zsolt 119,2 (Mt 5,6; Lk 5,12–16; Jób 1,13–22) Mindenki szeretne boldog lenni, és a maga módján ezért mindenki meg is tesz ezért mindent. Ehhez képest nem mondhatjuk el, hogy olyan nagyon sok boldog ember nyüzsögne körülöttünk. Miért? Talán mert oly gyakran bizonyos célok elérését automatikusan azonosítjuk is a boldogsággal. Bárcsak túl lennék a vizsgán! Bárcsak meggyógyulnék! Bárcsak itt lenne! Aztán a vizsgán túl leszünk egyszer, talán meg is gyógyulunk, és az is megérkezik, akit várunk. A boldogság meg valahogy elillan. A Biblia nem úgy definiálja a boldogságot, mint mi. Sem a boldogmondásokban, sem másutt. A zsoltáríró szerint azok a boldogok, akik megfogadják Isten intelmeit, teljes szívvel keresik őt. Ezt a fajta boldogságot kívánom mindannyiunknak!

Szerda (október 14.)

Tudjuk, hogy a megpróbáltatás szüli az állhatatosságot, az állhatatosság a kipróbáltságot, a kipróbáltság a reménységet. Róm 5,3–4 (Jób 1,21b; Préd 12,1–7/8; Jób 2,1–10) Tényleg tudjuk? Tudjuk, hogy a megpróbáltatás szüli az állhatatosságot? És azt is, hogy az állhatatosság a kipróbáltságot? Tudjuk? – Nem. Általában nem tudjuk. Aztán amikor már szinte minden reményt feladva – Isten kegyelméből – mégis megtudjuk, és csodálatos módon megtapasztaljuk, akkor az olyan reménységet ad, amely a későbbiekben is velünk van, a megpróbáltatások idején is.

Csütörtök (október 15.)

Ki mondhatja: Tisztán tartottam szívemet, tiszta vagyok, nincs vétkem? Péld 20,9; (Róm 3,23–24; Mk 6,7–13; Jób 2,11–13) Ki mondhatja el ezt magáról? „Ki mondhatja: Tisztán tartottam szívemet, tiszta vagyok, nincs vétkem?” Jézus Krisztuson kívül senki, de senki nem mondhat illet magáról. Ő az egyetlen, aki arra is képes, hogy a mi szívünket is ideig-óráig tisztán tartsa, vagy legalább tisztogassa; egykor pedig majd vétkeinket is eltörölje.

Péntek (október 16.)

Szüntelenül imádkozzatok. 1Thessz 5,17 (Ézs 62,6; Mt 27,39–44; Jób 3,1–26) Tehetünk mást? Megengedhetjük magunknak, hogy ne imádkozzunk? Aligha... De hát hogyan kell szüntelenül imádkozni? Hogyan kell szüntelenül Isten közelében lenni? Hogyan tudunk jók, jobbak és még jobbak lenni? Egyedül úgy, hogy van valaki, aki szüntelenül imádkozik értünk. Jézus Krisztus, aki az Atya jobbán szüntelenül esedezik értünk, bennünket is meg tud tanítani a szüntelen imádkozásra.

Szombat (október 17.)

Akik bölcsnek mondják magukat, bolonddá lettek, és a halhatatlan Isten dicsőségét felcserélték halandó emberek, sőt madarak, négy lábúak és csúszómászók képmásával. Róm 1,22–23 (5Móz 18,10.12a; ApCsel 14,8–18; Jób 4,1–21) A „bölcs” és a „bolond” gyakran előkerülő kifejezések a Bibliában. Az *Őszövségben* bölcs az, aki Isten törvénye szerint él, bolond pedig az, aki Isten nélküli, tékozló életet folytat. Az *Újszövségben* pedig olvashatunk – többek közt – arról is, hogy az evangélium nem azokra bízott, akik emberi megítélés szerint bölcsnek, hatalmasnak vagy előkelők. „Sőt azokat választotta ki Isten, akik a világ szemében bolondok, hogy megszégyenítse a bölcsesket...”, és azokat választotta ki Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek, és a semmiket, hogy semmikké tegye a valamiket...” (1Kor 1,27–28) Arra, hogy ezt miért így teszi, racionális magyarázat nincs. Mégis, kétezer éve ez a mi reménységünk. Hisszük, hirdetjük és magyarázzuk annak ellenére, hogy a keresztről való beszéd bolondság sokaknak... Azoknak, akik elvesznek, mindenképpen. De nekünk, akik megtartatunk, Istennek ereje. (1Kor 1,18)

■ HEINRICHS ESZTER

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

